

Når jeg har blitt forsker,
skal jeg reise til månen,
og bli den første
kvinne på månen.

Arati Thapa, Nepal

Støtten til utdanning økte
til over 16 prosent av totalen,
og lå dermed over Regjeringens
mål om at 15 prosent av all
bistand skal gå til denne sektoren.

Norad

Direktoratet for utviklingssamarbeid
Pb. 8034 Dep, 0030 OSLO
Ruseløkkveien 26, Oslo
Telefon 22 24 20 30
Faks 22 24 20 31

Foto:

Stein Inge Nesvåg, Odd Iglebæk, Gunnar Zachrisen, Mette Winter,
Bjørnulf Remme, Reidun Sandvold, Tone Bratteli, Kai Roger Gjestemoen,
Daniel van Gilst, S.P. Hardeberg, Scanpix, Tone Slenes,
Helene Bergman, Monika Thowsen, Reidun Roald, Bibiane Dahle Piene,
Fredrik Schjander, Astrid Versto, Sørvis

Design: See Design

Omslag: See Design/Kedar Sharma

Trykk: Mediehuset GAN

ISBN 82-7548-074-4

Innledning

Land

Innhold

Hovedsamarbeidsland

Malawi 4

Mosambik 6

Tanzania 8

Uganda 10

Zambia 12

Bangladesh 14

Nepal 16

Andre samarbeidsland

Angola 18

Eritrea 19

Etiopia 20

Mali 21

Nigeria 22

Sør-Afrika 23

Zimbabwe 24

India 25

Indonesia 26

Kina 27

Pakistan 28

Det palestinske området 29

Sri Lanka 30

Vietnam 31

Øst-Timor 32

Guatemala 33

Nicaragua 34

Kart over samarbeidslandene 36

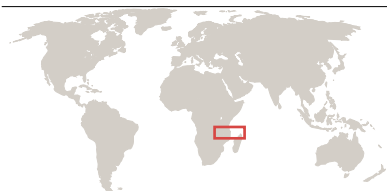
Denne årsrapporten er den siste fra Norad hvor etaten har hatt hovedansvaret for det bilaterale samarbeidet. Fra å være en etat hvor forvaltning av det langsiktige bilaterale utviklingssamarbeidet har stått i fokus, har Norad fått en ny og mer konsentrert rolle i det norske utviklings-samarbeidet. Norad skal sørge for faglige råd til bistandsforvaltningen, samtidig som vi skal finansiere norske og internasjonale bistandsorganisasjoner og kvalitetssikre og evaluere Norges utviklingssamarbeid med fattige land. Slik skal Norad bidra til Regjeringens handlingsplan for bekjempelse av fattigdom og arbeidet for å oppnå FNs Tusenårsmål.

Andelen av den bilaterale bistanden til de minst utviklede landene (MUL) økte fra 57 i 2002 til 58 prosent i 2003. Totalt forvaltet Norad 4,9 milliarder kroner i 2003. Andelen av bistanden som gikk til de 24 samarbeidslandene for norsk bistand, som denne årsrapporten omtaler, økte fra 64 til 65 prosent. Støtten til utdanning økte til over 16 prosent av totalen, og lå dermed over Regjeringens mål om at 15 prosent av all bistand skal gå til denne sektoren. Også arbeidet med å øke innsatsen inn mot nye bistandsformer som budsjettstøtte ga resultater – fra å ligge på under fem prosent i 1999 var denne andelen i 2003 på 16,2 prosent av bilateral bistand.

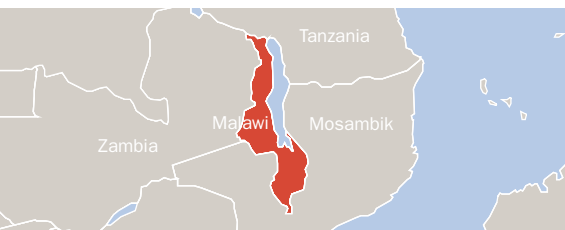
Støtten gjennom norske og internasjonale bistandsorganisasjoner spiller en stadig større rolle i Norges bilaterale utviklings-samarbeid. Ikke noe annet giverland kanaliserte en så stor andel som Norge gjennom aktører i det sivile samfunnet. I 2003 gikk om lag 1/3 av pengene Norad forvaltet gjennom ulike organisasjoner og deres partnere i fattige land. Den bilaterale støtten gjennom norske og internasjonale organisasjoner skal også i framtida forvaltes av Norad.

Alle FNs medlemsland har sluttet seg til Tusenårsmålene. FNs generalsekretær utarbeider årlige rapporter om fremdriften. Ifølge den siste rapporten fra september 2003, er det mulig å nå Tusenårsmålene globalt. Målene kan også nås nasjonalt i nesten alle land, selv om det er store variasjoner mellom land og innen enkeltland. Framskriving av trender viser samtidig at deler av verden risikerer å falle langt under måloppnåelsen, bl.a. på grunn av interne politiske forhold i det enkelte land og fordi den politiske og finansielle støtten til de vanskeligstilte regionene ligger langt under det som er nødvendig.

Tove Strand

Malawi

Fakta om Malawi

Statsform Republikk
Statsoverhode President Bakili Muluzi
Folketall 10,7 millioner*
Språk Engelsk (off.), Chichewa (off.)
Uavhengig 1964
Hovedstad Lilongwe
BNI per innbygger 170 US dollar
Folketilvekst 2,21 % (estimert for 2003)
Spedbarnsdødelighet 105.15 per 1000 fødsler (2002)*
Forventet levealder 36,6 år (2002)*
Lese-/skrivekyndighet 58 %
(72,8 % for menn, 43,4 % for kvinner)
Hiv-smittede ca. 14 %
Andel av befolkningen under fattigdomsgrensen 65 %

Kilder

CIA World Factbook 2002.
World Development Indicators Database.
EIU Country Profiles *Anslåtte tall, CIA 2002.
(Oppdatert mars 2003)

Viktige partnere

I utviklingssamarbeidet med Malawi deltar blant andre disse norske og svenske institusjonene, bedrifter og organisasjonene: Kirkens Nødhjelp, Atlasalliansen, Norsk Handikapforbund, ABB, Kommunenes Sentralforbund, Fredskorpset, Chr. Michelsens Institutt, Utviklingsfondet, NORAGRIC, Universitetet i Oslo, Statistisk Sentralbyrå, LO, Svenske riksrevisjonen, Raoul Wallenberg Instituttet, SIPU International.

 Malawi var britisk protektorat – Nyasaland – fra 1891. I 1953 ble Nyasaland med i en føderasjon med Sør- og Nord-Rhodesia (senere Zimbabwe og Zambia). Føderasjonen med Rhodesia ble oppløst i desember 1963, og 6. juli 1964 ble Malawi en selvstendig stat med Hastings Banda som statsminister. Bandas styre utviklet seg etterhvert til et diktatur med Banda selv som eneveldig hersker. Demokrati og flerpartisystem ble først etablert i 1994. Ved valget dette året ble Bakili Muluzi valgt til president. Det skal avholdes nytt president- og parlamentsvalg 18. mai 2004. Malawi er et av Afrikas, og verdens, fattigste land og har få naturressurser bortsett fra jordbruksland. Det viktigste eksportproduktet er tobakk.

Malawi har vært hovedsamarbeidsland i det norske utviklingssamarbeidet siden 1997. Landet mottar relativt mye internasjonal bistand og er sterkt bistandsavhengig. I 2003 var den totale norske bistanden til Malawi 199 millioner kroner. Norge forvalter i tillegg svensk bilateral bistand til Malawi.

Malawis strategi for fattigdomsreduksjon ble utarbeidet i 2002. Norsk/svensk bistand er konsentrert om godt styresett, hiv/aids, makroøkonomisk reform og helse. Den negative økonomiske utviklingen og matvaresituasjonen har gjort at landbruk er inkludert som en hovedsektor.

Samordning med Sverige

I 2001 inngikk Norad og Sida en samarbeidsavtale om samordning av utviklings- samarbeidet med Malawi. Avtalen går ut på at den norske ambassaden i Malawi skal forvalte bistandsmidler på vegne av både Sverige og Norge. Bedret giverkoordinering med felles møter, rapporteringer og prosedyrer for utviklingssamarbeidet vil føre til mindre administrativt arbeid for mottakerlandet. Sidas rolle er å bidra finansielt og med faglig støtte ved behov.

Bakgrunnen for avtalen var at Sverige ønsket å øke bistanden til Afrika generelt samtidig som de ikke var representert i Malawi. I stedet for å opprette egen representasjon, kontaktet de Norad. Malawiske myndigheter har gitt sin tilslutning til det norsk-svenske samarbeidet, som skal evalueres i 2004.

Godt styresett

Norge støtter flere programmer knyttet til å styrke og utvikle demokratiet i Malawi. Blant annet har 60 parlamentarikere fått opplæring innen styresett, økonomi og konstitusjonelle spørsmål. All opplæring gjøres av malawiske ressurspersoner. I tillegg støtter Norge et ukentlig dramatisert radioprogram om demokrati og menneskerettigheter, og menneskerettighetsklubber i 29 videregående skoler.

Hiv/aids-situasjonen er svært alvorlig

Rundt 14 prosent av befolkningen i Malawi er smittet av hiv/aids. Norge skal bidra med 52,5 millioner kroner til Malawis nasjonale aidsplan frem til 2006. Syv andre givere bidrar også med store midler. Ett av målene er å øke andelen

hivsmittede som får behandling fra 3000 i 2002 til 85 000 innen 2008. Hiv/aids er i økende grad fremme i den offentlige debatten, og alle distrikter og de fleste departementer har utarbeidet egne aids-planer. Norge har også gått sammen med UNFPA og UNICEF om å støtte hivforebyggende arbeid blant elever i barne- og ungdomsskolen.

Kamp mot tuberkulose

Malawiske myndigheter har etablert et nasjonalt tuberkuloseprogram, som skal bidra til å bekjempe spredningen av tuberkulose og behandle folk som er smittet. Norge har støttet det nasjonale tuberkuloseprogrammet i Malawi siden 1987, og programmet er nå en del av den norsk-svenske innsatsen i Malawi.

Tuberkuloseprogrammet har oppnådd betydelige resultater til tross for hiv/aids-epidemien og beskjedne ressurser i helsevesenet. Dødeligheten er kraftig redusert og hele 70 prosent av tuberkulosepasientene blir friske. Dette er de beste resultatene som er oppnådd i regionen. Dette skyldes delvis at Malawi, i motsetning til de fleste land i regionen, har unngått problemer med multiresistens i behandling av tuberkulosepasienter.

Programmet har siden 1986 hatt faglig oppfølging gjennom den internasjonale tuberkuloseunionen (IUATLD) og Nasjonalforeningen for folkehelse. Programmet har et svært tett givelsamarbeid. Det er felles finansiering, felles rapportering, felles kvartalsvis revisjon og felles halvårslige styringsmøter kombinert med gjennomganger. Det malawiske arbeidet med å behandle smittede er så vellykket at Verdens Helseorganisasjon (WHO) vil bruke det som modell i andre afrikanske land.

Malawi har de siste årene opplevd flom og tørke som har ført til alvorlig matmangel for mange mennesker. I 2003 ble Malawi rangert på 162. plass av 175 land i UNDPs Human Development Index. Forventet levealder er i dag under 40 år, ned fra 48 år i 1990. Dette skyldes i første rekke hiv/aidssituasjonen. Smittetallet ligger på ca. 14 prosent av befolkningen mellom 14 og 49 år. Det er tegn til at smittenivået er i ferd med å stabilisere seg.

Malawi – Bilateral bistand gjennom Norad i 2003 fordelt på resultatområder

	Beløp i 1000 NOK	Prosentvis fordeling
Helse og utdanning	51 609	27,7 %
Hiv/aids	13 272	7,1 %
Økonomisk utvikling og handel	72 451 *	38,9 %
Godt styresett	29 985	16,1 %
Miljø og energi	18 634	10,0 %
Nødhjelp og annet uspesifisert	356	0,2 %
Totalt	186 307	100,0 %

* Hvorav 12,6 millioner kroner gikk til landbruk

Målet for helsesektorprogrammet er å sette distriktene i stand til å levere grunnleggende helse-tjenester til befolkningen. Foto: Odd Iglebæk

Statistikkkontoret ved Kasungu distriktssykehus bidrar til å bedre oversikt over helsesituasjonen i landet. Foto: Stein Inge Nesvåg

Mosambik

Fakta om Mosambik

Statsform Republikk

Statsoverhode President Joaquim Alberto Chissano

Folketall 18,9 mill. (anslått 2003)
UN Statistics Division i EU / 17,5 mill.
(anslått 2003) CIA

Språk Portugisisk (offisielt), lokale språk

Uavhengig 1975

Grunnlov 30. november 1990

Hovedstad Maputo

BNI per innbygger 210 US dollar (2002) WDI

Folketilvekst 0,82 % (anslått 2003) CIA / 2 %
(2002) WDI

Barnedødelighet 199 per 1000 fødte
(2003) CIA

Forventet levealder 41 år (2002) WDI

Lese-/skrivekyndighet 46,4 %
(voksne over 15 år) (2002/3) INE

Hiv/aids-syke 13,5 % (2002) MISAU

**Andel av befolkningen under
fattigdomsgrensen** 54 % (2003) INE CIA

Arbeidsledighet 21 % (anslått 1997) CIA

Kilder

CIA World Factbook 2003,
World Development Indicators Database,
Instituto Nacional de Estatística (INE),
Mosambik, Mosambiks Helsedepartement
(MISAU)

Viktige partnere

I utviklingssamarbeidet med Mosambik
samarbeider Norad med en rekke norske
institusjoner, bedrifter og organisasjoner.
Blant de viktigste partnerne finner vi
Oljedirektoratet, Norges Vassdrags- og
energidirektorat, Fiskeridirektoratet,
Vegdirektoratet, Røde Kors, Norsk Folkehjelp,
Redd Barna, NIBR, CMI, Norconsult og
Havforskningsinstituttet.

 Mosambik er en republikk
i Sørøst-Afrika. Landet grenser
i sør og vest til Sør-Afrika, Swaziland og
Zimbabwe, i nordvest til Zambia og i nord
til Malawi og Tanzania. Mosambik vant
uavhengighet fra Portugal i 1975.
Etter 17 år med borgerkrig ble en freds-
avtale inngått i 1992. Avtalen førte til
at flerpartivalg ble holdt i 1994.
Neste president- og parlamentsvalg vil
bli holdt mot slutten av 2004.

Mosambik har vært et av Norges hoved-
samarbeidsland i utviklingssamarbeidet
siden 1977, og er blant de største
mottakerne av norsk bistand. Mosambik
mottar mye internasjonal bistand og er
sterkt bistandsavhengig. I 2003 var den
totale norske bistanden til Mosambik 383
millioner kroner hvorav 378,5 millioner
kroner ble kanalisert gjennom Norad.

Samarbeidet mellom Norge og Mosambik
har fem hovedinnsatsområder: helse,
energi, fiskeri, desentralisering og makro-
økonomi/budsjettstøtte. Hovedmålet for
utviklingssamarbeidet er å bidra til
å redusere landets fattigdom i tråd med
landets egen strategi for fattigdoms-
bekjempelse, som ble vedtatt i 2001.
Strategien definerer utdanning, helse,
infrastruktur, økt produktivitet i familie-
jordbruket, styresett, reform i retts-
vesenet og finans- og makroøkonomisk
politikk som de fremste innsatsområdene
i kampen mot fattigdom.

Utviklingssamarbeid med Mosambik

Innen helsesektoren bidro Norge,
sammen med andre givere, med støtte
til et generelt fellesfond for helse.
Norge kanaliserer også midler til repro-
duktiv helse gjennom FNs befolkningsfond
(UNFPA). I tillegg ytes støtte til import av
medisiner og medisinske forbruksvarer,
og til utbygging av helsetjenester på
provins- og distriktsnivå. Samarbeidet
innen energisektoren fokuserer på ansvar-
lig forvaltning av landets vannkraft og
naturgassressurser. Det omfatter faglig
og finansiell bistand til olje- og energi-
direktoratene, samt utbygging av et lands-
dekkende forsyningsnett for elektrisitet.
Alle distriktshovedsteder skal ha
elektrisitet innen 2005.

Innen fiskerisektoren støtter Norge
institusjoner som ivaretar forvaltningen
av fiskeriressursene og som arbeider for
økt matvaresikkerhet, økt inntjening av
utenlandsk valuta og bedrede levekår for
kystbefolkningen. Det gis også støtte til et
program for landsbyutvikling langs kysten.
En gjennomgang konkluderte i 2003 med
at norske støtte til småskalafiskere viser
lokalt eierskap, positiv utvikling innen
maritim politikk og lovgivning, samt gode
strategier for lokal ressursforvaltning.
Norge bidrar til et større program innen
desentralisering hvor den norsk innsatsen
er konsentrert om den nordligste provin-
sen Cabo Delgado. Norge gir støtte til
rehabilitering av bygdeveier, utvikling av
småindustri og kompetansebygging
i provins- og distrikts-administrasjonen.
I tillegg har Mosambik bedt Norge bistå
med generell styrking av den statlige for-
valtningen i henhold til reformprogrammet
for den offentlige sektoren (2001-2011).

Norge bidrar sammen med 13 andre givere til et felles program for budsjettstøtte. I oppfølgingen av støtten legges det vekt på myndighetenes innsats for fattigdomsreduksjon, reformer i offentlig finansforvaltning og innenlandsk inntektsgenerering. Sammen med andre givere støtter Norge en pågående reform av finansforvaltningen, som forventes å bidra til en effektivisering på området. Norge støtter også kampen mot korrupsjon, bl.a. gjennom støtte til Riksadvokatens kontor og gjennom dialog med myndighetene.

Giversamarbeid innen helsesektoren i Mosambik

Helsesektoren er blant de prioriterte innsatsområdene i Mosambiks strategi for fattigdomsreduksjon. Norge deltar på dette området i et bredt giversamarbeid. I april 2001 godkjente den mosambikiske regjering sin første femårige strategiske plan for helsesektoren. Planen understreker at strategien skal gjennomføres i samarbeid med regjeringens partnere, i en såkalt Sector Wide Approach (SWAP).

Helsesektorstrategien definerer følgende mål:

- Forbedre tilgangen til helsetjenester
- Forbedre helsetjenestenes kvalitet
- Forebygging og kamp mot omfattende epidemier
- Forbedre planleggings- og budsjettprosesser for å muliggjøre definisjon av prioriteringer i forhold til tilgjengelige ressurser
- Mer effektiv bruk og allokering av tilgjengelige ressurser/resultatbasert planlegging
- Utvikling av menneskelige ressurser og kapasitet
- Fremme deltakelse av private aktører i helsesektoren, både de som arbeider for profitt og de som har mer idealistiske motiver

Mosambik er et av verdens aller fattigste land, og av 175 land i UNDPs Human Development Index 2003, ble Mosambik rangert som nummer 170. En husholdsundersøkelse ferdigstilt ultimo 2003 viser at andelen som lever i absolutt fattigdom er redusert til 54 prosent av befolkningen. De aller fleste av disse bor på landsbygda. Mosambiks nasjonale fattigdomsstrategi har som mål å redusere den absolutte fattigdommen til 50 prosent innen 2010, og dette målet er helt klart innen rekkevidde

Mosambik – Bilateral bistand gjennom Norad i 2003 fordelt på resultatområder

	Beløp i 1000 NOK	Prosentvis fordeling
Helse og utdanning	126 044	33,3 %
Hiv/aids	12 495	3,3 %
Økonomisk utvikling og handel	92 648	24,5 %
Godt styresett	59 533	15,7 %
Miljø og energi	87 259	23,1 %
Nødhjelp og annet uspesifisert	555	0,1 %
Totalt	378 535	100,0 %

Norge støtter import av medisiner og utbygging av helsetjenester på provins- og distriktsnivå.
Foto: Gunnar Zachrisen

Tanzania

Fakta om Tanzania

Statsform Republikk
Statsoverhode Benjamin Mkapa
Folketall 37,1 millioner (2002)*
Språk Kiswahili (off.), engelsk (off.)
Uavhengig 9. desember 1961
Hovedstad Dodoma
BNI per innbygger 270 US dollar (2001)
Folketilvekst 2,5 % (2002)*
Barnedødelighet 77,85 per 1000 fødsler (2002)*
Forventet levealder 44 år **
Lese-/skrivekyndighet 76 % **
Hiv/aids-syke 7,8 % (2001)
Andel av befolkningen under fattigdomsgrensen 51 %

Kilder

CIA World Factbook 2002
 World Development Indicators Database EIU
 Country Profiles
 *Anslåtte tall, CIA 2002
 **UNDP Human Development Index 2003

Viktige partnere

I utviklingssamarbeidet med Tanzania samarbeider Norad med følgende norske institusjoner, bedrifter og organisasjoner: Vegdirektoratet, Finansdepartementet, Norges Landbrukshøgskole, Høgskolen i Agder, NIBR, CMI, Norconsult, NORPLAN, Selskapet for Norges Vel, Norsk Folkehjelp, CARE Norge, SOS barnebyer, Norsk Sykepleierforbund, Fredskorpset og LO.

Tanzania er en del av det øst-afrikanske høyfjellsplatået.

Store arealer er vernet i nasjonalparker, blant de mest kjente er Serengeti, Ngorongoro og Arusha. Politisk er Tanzania et av Afrikas mest stabile land. Etter frigjøringen i 1961 utviklet landet sin "afrikanske sosialisme" – også kjent under betegnelsen "ujamaa".

På 1980-tallet gikk man bort fra denne politikken, og i første halvdel av 90-tallet ble flerpartisystem innført og frie valg avholdt.

Tanzania er et av verdens aller fattigste land. Av 175 land i UNDPs Human Development Index 2003, rangeres Tanzania som nr. 160. Landet har vært prioritert samarbeidsland i det norske utviklingssamarbeidet siden 1966, og har vært blant de største mottakerne av norsk bistand i flere tiår. I 2003 var den totale norske bistanden til Tanzania 477 millioner kroner hvorav 380,9 millioner kroner ble kanalisert gjennom Norad. Utviklingssamarbeidet tar utgangspunkt i Tanzanias strategi for fattigdoms-reduksjon, som ble utarbeidet i 2000. Fokus er på budsjettstøtte og sektorprogrammer innen godt styresett, sosial utvikling med vekt på utdanning og landsbygdutvikling med vekt på tilførsels-veier og naturressursforvaltning. Budsjettstøtten inkluderer støtte til finansforvaltning og oppfølging av fattigdomsplanen.

Etter at ujamaa-politikken og sterk statlig deltakelse i næringslivet ikke førte til de ønskede resultater, havnet Tanzania i en alvorlig økonomisk krise tidlig på 80-tallet. Dette førte blant annet til iverksettelse av flere strukturtilpasningsprogrammer med støtte fra Det internasjonale pengefondet (IMF) og Verdensbanken. Disse programmene fortsatte på 90-tallet. Sentralt i reformpolitikken er større satsing på private næringsinteresser, noe som har ført til en omfattende privatisering av statlig eiendom og liberalisering av finanspolitikken i løpet av 90-tallet.

Tanzania har satt i gang flere omfattende reformprogram i den offentlige forvaltningen de senere årene. Sentralt står reformen av lokalforvaltningen som skal delegere myndighet og ressurser til lokalt nivå for bedre tjenesteyting nær brukerne. Jordbruk er den klart viktigste økonomiske sektoren, hvor ca. 88 prosent av befolkningen finner sitt utkomme.

Den økonomiske situasjonen er nå preget av makroøkonomisk stabilitet, med en vekst i 2002 på 6,2 prosent og en inflasjon på ca. 4 prosent. Vekstraten er imidlertid for lav i forhold til det nivået den bør ligge på for å oppnå reell reduksjon av fattigdommen.

Reformprogrammet innen offentlig forvaltning vurderes som sentralt for å redusere korrupsjon i offentlig sektor. Dette innebærer bl.a. styrking av institusjoner som er etablert for å bekjempe korrupsjon. Det er registrert positiv fremdrift innen disse institusjonene, men pga. manglende kapasitet og kompetanse vil det ta tid før disse kan operere effektivt.

Utvikling på landsbygda

Sektorprogrammet innen miljø- og naturressursforvaltning, som skal bidra til fattigdomsreduksjon, særlig på landsbygda, har en framdrift som planlagt. Det er blant annet gitt bred opplæring i bruk av energisparende ovner, lokale viltvoktere har fått opplæring i viltforvaltning og på Mafia Island Marine Park har landsbybefolkningen begynt å få inntekter fra lovlige tiltak i stedet for naturødeleggende aktiviteter. Det legges vekt på at lokalbefolkningen trekkes inn i forvaltningen. Satsning bl.a. på kapasitetsbygging for at lokalmyndighetene skal kunne delta, har bidratt til økt matvaresikkerhet og økte inntekter for småbønder, særlig kvinner.

Transportutvikling på landsbygda har gjort nødvendig transport lettere og bidratt til at sosiale rammevilkår er bedret, særlig for kvinner. Veier er utbedret og kvinner får frigjort tid til produktive aktiviteter. Dette er oppnådd med et lavt kostnadsnivå.

Det er et mål å halvere andelen av befolkningen som lever under fattigdomsgrensen innen 2010, både i byene og på landsbygda. Fra 1991/92 – 2000/01 har andelen fattige under fattigdomsgrensen blitt redusert fra 38,6 til 35,7 prosent.

Tanzania – Bilateral bistand gjennom Norad i 2003 fordelt på resultatområder

	Beløp i 1000 NOK	Prosentvis fordeling
Helse og utdanning	109 859	28,8 %
Hiv/aids	7 543	2,0 %
Økonomisk utvikling og handel	211 965	55,6 %
Godt styresett	24 589	6,5 %
Miljø og energi	26 716	7,0 %
Nødhjelp og annet uspesifisert	260	0,1 %
Totalt	380 932	100,0 %

Utbedring av veien bidrar til frigjøring av tid som kan brukes til produktive aktiviteter. Foto: Mette Winther

Uganda

Fakta om Uganda

Statsform Republikk ("nullpartisystem")
Statsoverhode President Yoweri K. Museveni
Folketall 24,6 millioner (jfr. folketelling i 2002)
Språk Engelsk (offisielt), flere lokale språk
Uavhengig 1962
Hovedstad Kampala
BNI per innbygger 250 US dollar (2002)
Folketilvekst 2,96 %*
Spebarnsdødelighet 87,9 per 1000 fødte*
Forventet levealder 44,88 år
Lese-/skrivekyndighet 69,9 %
(voksne over 15 år)
Hiv-/aids-syke 600.000 (anslag 2001)
Andel av befolkningen under fattigdomsgrensen 38% (2002/2003)

Kilder

CIA World Factbook 2003 og
World Development Indicators Database.
*Anslåtte tall, CIA 2003

Viktige norske partnere

I utviklingssamarbeidet med Uganda deltar følgende norske institusjoner og organisasjoner: Statistisk sentralbyrå, Statsskog SF, Norges Vassdrags- og Energidirektorat, Næringslivets Hovedorganisasjon, Landsorganisasjonen, Norsk Flyktningeråd, Redd Barna, Norges Røde Kors, Kirkens Nødhjelp, Strømmestiftelsen, Selskapet for Norges Vel, Lions Aid Norge, Norges Blindforbund, Caritas Norge, Atlasalliansen, FOKUS, De Norske Pinsemenigheters Ytremisjon, Hånd i hånd Uganda, Kvekerhjelp, Den Norske Advokatforening, Norske fysioterapeuters forbund, Christian Relief Network, Venner av Uganda, Norplan AS, Jacobsen Electro, ABB og Norconsult.

 Uganda, ofte beskrevet som Afrikas perle, var et av de første prioriterte samarbeidslandene for norsk bistand. Samarbeidet ble avviklet i 1973, under Idi Amins terrorregime, og gjenopptatt i andre halvdel av 80-tallet.

Siden president Museveni tok over makten i 1986, har Uganda hatt et politisk "nullpartisystem". Grunnprinsippet er et individuelt deltakende demokrati. I 2001 ble president Museveni gjenvalgt for en ny, og etter grunnloven, siste femårsperiode.

Uganda mottar mye internasjonal bistand og er svært bistandsavhengig. Landet var det første i Afrika som lagde en egen fattigdomsplan i 1997. I 2003 var den totale norske bistanden til Uganda 271,6 millioner kroner, hvorav 247,9 millioner kroner ble kanalisert gjennom Norad. Fokus i utviklingssamarbeidet mellom Norge og Uganda er godt styre-sett, menneskerettigheter, demokrati-utvikling, økonomisk vekst, utvikling av produktiv sektor og sosial utvikling. Gjennomgående vektlegges hiv/aids, korrupsjonsbekjempelse, kvinner og likestilling, institusjonsbygging og miljø.

Økonomisk utvikling

Uganda har hatt stabil økonomisk vekst på rundt seks prosent frem til de siste årene. Nedgangstider i verdensøkonomien, fallende priser på kaffe som er Ugandas viktigste eksportartikkel, og økte oljepriser, gjør det vanskeligere å opprettholde den høye veksten. Den økonomiske veksten er anslått til 4,4 prosent i 2003.

Budsjettstøtte

Norad kanaliserte i 2003 sin budsjettstøtte på 61,8 millioner kroner til Poverty Action Fund (PAF) som er øremerket primærhelse, grunnutdanning, bygdeveier samt oppfølgings- og kontrollmekanismer. Midlene i fondet er beskyttet mot utgiftskutt. Dersom Uganda får færre inntekter enn beregnet, må kuttene tas fra andre sektorer enn de som er tilknyttet fondet. I tillegg gis det øremerket støtte til helsesektoren som også kanaliseres gjennom PAF.

Utdanning

Allmenn grunnutdanning er innført, men familiene må dekke blant annet skrive-saker og skoleuniformer. Nær 80 prosent av barna begynner på skolen, men bare ca. 40 prosent fullfører fire års utdanning. Særlig er frafallet blant jenter stort. Satsingen har likevel gitt resultater – også for jentene. Antallet barn som kan lese og skrive er mer enn doblet siden 1999. Det synes likevel urealistisk at Uganda kan nå tusenårs målet om full grunnutdanning innen 2015. For aldersgruppen over 18 år er økningen i andelen som kan lese og skrive størst for kvinner, med en økning fra 51 prosent i 1999 til 64 prosent i 2002.

Helse

Uganda er et av de få landene i Afrika sør for Sahara som har slått tilbake aids-katastrofen. Antall hivsmittede har sunket fra ca. 20 prosent i 1992 til 6 prosent i 2003. Hovedgrunnen antas å være den åpenhet som politiske ledere har vist ved å fronte kulturelle tabuer rundt hiv/aids. Like fullt rammer effektene av hiv-/aids-katastrofen Ugandas befolkning hardt. I dag er det 1 million barn som har mistet sine foreldre som følge av aids.

Barnedødeligheten i Uganda er høyere enn i nabolandene. For å bedre situasjonen ble primærhelsetjenesten gratis fra 2001, og antall legebesøk er økt med 77 prosent. Malaria tar flest liv i Uganda. En av grunnene til den store utbredelsen av malaria, er at kun 13 prosent av befolkningen har myggnett.

Energi

I perioden 1995-2002 har Norad støttet energisektoren med omlag 400 millioner kroner, det vil si ca. 50 millioner kroner pr. år. Støtte til opprusting/utvidelse av Owen Falls og elektrisitetsnettet har vært essensielt for å dekke økt etterspørsel etter kraft, og har redusert både rasjonering og uplanlagte driftsavbrudd. Andelen av befolkningen som er knyttet til nettet økt fra 5 til 7 prosent i en periode med svært høy befolkningsvekst

Uganda rangeres som nr. 147 av 175 land på UNDPs Human Development Index i 2003. Andelen av befolkningen som lever under fattigdomsgrensen anslås redusert fra 56 prosent i 1992 til 35 prosent i 2000. Nyere undersøkelser tyder på at andelen steg til rundt 38 prosent i 2002/03. Myndighetenes mål er å redusere andelen til 10 prosent innen 2017.

Uganda – Bilateral bistand gjennom Norad i 2003 fordelt på resultatområder

	Beløp i 1000 NOK	Prosentvis fordeling
Helse og utdanning	102 768	41,4 %
Hiv/aids	5 838	2,4 %
Økonomisk utvikling og handel	77 723	31,3 %
Godt styresett	23 447	9,5 %
Miljø og energi	36 430	14,7 %
Nødhjelp og annet uspesifisert	1 731	0,7 %
Totalt	247 937	100,0 %

(3,4 prosent). Videre har støtten bidratt til en omfattende omstrukturering av elektrisitetssektoren med sikte på effektivisering og tilrettelegging for private investeringer. Tariffene er blitt økt og reflekterer nå faktiske kostnader. Statlige subsidier til elektrisitetsforsyningen er dermed redusert/tatt helt bort.

Norge har vært den viktigste samarbeidspartneren på skogsektoren i Uganda siden starten på utviklingssamarbeidet. Uganda opplever et økende gap mellom tilgang til og etterspørsel etter skogprodukter, som følge av avskoging og dårlig forvaltning. Ved og trekull utgjør mer enn 90 prosent av energiforbruket i landet, og hovedbyrden med å måtte gå stadig lengre avstander for å få

tak i brensel bæres av kvinner og barn. Hovedresultatet av den norske støtten er at det nå er vedtatt planer for en omfattende omstrukturering av skogsektoren, med sikte på bærekraftig, effektiv og mindre korrupt forvaltning av ressursene, og at det legges til rette for deltakelse fra lokalsamfunn og privat sektor i utvikling av skogressursene. Uganda har en svært rik naturarv (1300 tresorter og 11 prosent av verdens fugleslag), og bevaring av biodiversitet i skogområdene er en viktig målsetting for dette arbeidet.

Owen Falls kraftverk i Uganda.
Foto: Marianne Rønnevig

Zambia

Fakta om Zambia

Statsform Republikk

Statsoverhode Levy Mwanawasa

Folketall 9,9 millioner (2002)*

Språk Engelsk (off.), mange lokale språk

Uavhengig 24. oktober 1964

Hovedstad Lusaka

BNI pr. innbygger 396 US dollar
(2003 estimat)

Folketilvekst 1,9 % (2002)*

Spedbarnsdødelighet 89,39 per 1000 fødte
(2002)*

Forventet levealder 37,35 år (2002)*

Lese-/skrivekyndighet 78,9 %

Hiv/aids-smittede 16 %

**Andel av befolkningen under
fattigdomsgrensen** 86 %

Kilder

CIA World Factbook 2002,
World Development Indicators Database,
EIU Country Profiles

*Anslåtte tall, CIA 2002

Viktige norske partnere

I utviklingssamarbeidet med Zambia er det et tett samarbeid med følgende norske institusjoner, bedrifter og organisasjoner: Utdannings- og forskningsdepartementet, Lærerrhøgskolens internasjonale senter LINS i Oslo, Kirkens Nødhjelp, Vegdirektoratet, SFT, Agderforsk, Redd Barna, Det Norske Veritas, Riksrevisjonen, WWF, Leger uten grenser, Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité, FOKUS, LO.

 Zambia er et av Afrikas mest ressursrike land, med store mine-
ralforekomster og gode forutsetninger for landbruk. Zambia hadde ved selvstendigheten i 1964 en på mange måter utviklet økonomi, med større industribase og høyere urbaniseringsgrad enn de fleste andre land i Afrika. Like fullt lever 73 prosent av befolkningen under fattigdomsgrensen. Lav økonomisk vekst, eksplosiv hiv/aids-epidemi, avhengighet av kobber for eksportinntekter, lite produktiv jordbruk samt svak planlegging og dårlig styresett er viktige årsaker til fattigdommen.

Zambia har vært ett av Norges viktigste samarbeidsland siden 1967.

Norge er blant de største bilaterale giverne i Zambia, som mottar relativt mye internasjonal bistand og er sterkt bistandsavhengig. I 2003 var den totale norske bistanden til Zambia 252 millioner kroner. Zambias strategi for fattigdomsreduksjon ble utarbeidet i 2002. Hovedstolpene i utviklingssamarbeidet mellom Norge og Zambia er utdanning, godt styresett, viltforvaltning, vei og naturressursforvaltning. Norge støtter også landbruk, men denne støtten er kanalisert gjennom Nederland. Hiv/aids, likestilling og privat sektor utvikling er gjennomgående temaer.

Norge som utviklingspartner i Zambia

Norge er blant de største bilaterale givere til Zambia, etter Storbritannia, Japan og USA. Verdensbanken og andre deler av FN-systemet har også omfattende virksomhet i Zambia. I likhet med andre land som mottar mye bistand bruker Zambia svært mye ressurser på å forholde seg til de mange giverne gjennom utallige møter og ulike

rapporteringskrav. I mars 2003 ble zambiske myndigheter og syv bilaterale givere fra Norden, Nederland, Irland og Storbritannia enige om et 'harmonisering i praksis' -initiativ. Med harmonisering menes at givere opptre koordinert og samlet, og at de skal innordne seg mottakerlandets systemer og rutiner. Dette vil i sin tur lette på Zambias administrative utgifter og føre til mer effektiv bistand. Over tid er det også antatt å redusere transaksjonskostnadene på giversiden. Initiativet har som mål å få til full harmonisering av utviklingssamarbeidet innen alle sektorer, mellom alle giverne, under ledelse av zambiske myndigheter. Støtten til utdanningsprogrammet er ett eksempel der giverne gir penger i en felles pott og Zambia kan forholde seg til ett giverforum.

Utdanning

Zambia er det landet som mottar mest norsk bilateral støtte til utdanning. Norge har de siste årene vært en av de største giverne til utdanning i Zambia. Norge undertegnet høsten 2003 en stor avtale med det zambiske utdanningsdepartementet om støtte for nesten en halv milliard kroner over fem år. Utdannings- og forskningsdepartementet i Norge og det zambiske utdanningsdepartementet har inngått et institusjonssamarbeid. Målet er å bidra til omorganisering av den sentrale, regionale og lokale utdanningsadministrasjonen i Zambia, bedre utnyttelse av ressursene, utvikle modellskoler, statistikkutvikling samt støtte til aktiviteter som tar sikte på å forebygge hiv/aids. Redd Barna og Kirkens Nødhjelp mottar også midler for å drive utviklingssamarbeid med zambiske partnere innen utdanningssektoren.

I 2003 støttet Norge det nasjonale utdanningsprogrammet med 82 millioner kroner. Antallet nyutdannede lærere ble fordoblet fra 2000 til 4000 i perioden 1999-2001. Det ble bygget 600 nye klasserom mot planlagte 1350. Andelen av befolkningen som kan lese og skrive har økt fra 69 prosent i 1990 til 79 prosent i 2000. Netto grunnskole-deltakelse økte fra 72 prosent i 2002 til 76 prosent i 2003. Målet er å nå 100 prosent innen 2015. Andelen barn som fullfører grunnskolen økte fra 66 prosent i 2002 til 73 prosent i 2003.

Næringsutvikling og veisektoren

Zambia har et stort potensial til økonomisk vekst innenfor landbruk og turisme, og et viktig premiss for utvikling innenfor disse næringene er et godt utbygd og vedlikeholdt veinett. Zambia har et relativt godt utbygd stamveinett. Standarden på det øvrige veinettet er generelt dårlig. Behovet for en forbedring av infrastrukturen er et sentral element i Zambias PRSP. Norge har vært en aktiv giver til veisektoren i Zambia, og bidro i 2003 med 27 millioner kroner. Norge har blant annet støttet institusjonene som styrer veisektoren i Zambia, og norske veimyndigheter og kompetansemiljøer har gjennom ulike avtaler samarbeidet med sine zambiske kolleger. Siden 1995 har andelen veier med god standard økt fra 20 prosent til 57 prosent, og det er skapt over 16 000 arbeidsplasser.

Zambia rangeres som 163 av 175 land på UNDPs siste Human Development Index (2003).

Zambia – Bilateral bistand gjennom Norad i 2003 fordelt på resultatområder

	Beløp i 1000 NOK	Prosentvis fordeling
Helse og utdanning	124 954	50,2 %
Hiv/aids	25 151	10,1 %
Økonomisk utvikling og handel	43 104	17,3 %
Godt styresett	24 536	9,9 %
Miljø og energi	30 137	12,1 %
Nødhjelp og annet uspesifisert	945	0,4 %
Totalt	248 827	100,0 %

Naturressursforvaltning med vekt på viltsektor

Norge har bidratt aktivt til opprettelsen av den statlige forvaltningsorganet Zambia Wildlife Authority som skal forvalte Zambias nasjonalparker og viltressurser. Norge har i over ti år støttet et lokalt viltforvaltningsprogram i Luangwadalen rundt nasjonalparken i South Luangwa. Et mål er å øke forståelsen for å bevare og utvikle viltressursene i et økologisk perspektiv, og som grunnlag for turisme og næringsutvikling. Dette programmet har vist seg svært vellykket. Omsetningen fra turismen i området er anslått til om lag 50 millioner kroner. I dette beløpet inngår inntekter fra kommersiell jakt i jaktreservatene på utsiden av nasjonalparken som delvis tilføres lokalbefolkningen til bruk for prioriterte utviklingsformål.

Mpunde videregående skole for jenter ligger rundt tre timers kjøretur fra Lusaka i Zambia. I 2003 fikk skolen elektrisk lys. Foto: Tone Bratteli

Bangladesh

Fakta om Bangladesh

Statsform Republikk

Statsoverhode Jajuddin Ahmed
(siden sept. 2002)

Statsminister Khaleda Zia
(siden oktober 2001)

Folketall 138 millioner (2003)*

Språk Bangla (off., også kjent som bengali), engelsk

Uavhengig 16. desember 1971

Hovedstad Dhaka

BNI per innbygger 380 US dollar

Folketilvekst 2 % (2003)*

Spebarnsdødelighet 51 døde per 1000
fødte*(HDR 2003)

Forventet levealder 61 år (2003)*

Lese-/skrivekyndighet 47 % kan lese
og skrive (2002)*

(Bangladesh Bureau of Statistics)

Hiv- /aids-syke 13.000 (2003)*

**Andel av befolkningen under
fattigdomsgrensen** 36 % HDR 2003

Kilder

CIA World Factbook 2003

*Anslåtte tall, CIA 2003

Viktige partnere

I utviklingssamarbeidet med Bangladesh er følgende norske institusjoner, bedrifter og organisasjoner viktige aktører: Oljedirektoratet, Lærerhøgskolens informasjonssenter (LINS) i Oslo, Telenor, Kirkens Nødhjelp, Normisjonen, Strømmestiftelsen, Internasjonal Dugnad, Norsk institutt for kulturminneforskning og CMI.

 Republikken Bangladesh er et av verdens tettest befolkede land, med 138 millioner innbyggere på et areal som er under halvparten av Norges. Til tross for at landet gjennom hele 90-tallet opplevde en relativt god økonomisk vekst, har fattigdomsreduksjonen vært beskjeden med et gjennomsnitt på 1 prosentpoeng per år. Landet rammes jevnlig av naturkatastrofer, særlig flom, men har gjennom de siste årene opparbeidet god beredskap til å takle disse.

Utviklingssamarbeidet med Bangladesh startet da landet ble selvstendig i 1971, og det har vært et av Norges hovedsamarbeid siden 1975. Samarbeidet fokuserer på utdanning, næringsutvikling, styresett og menneskerettigheter. Kvinne- og likestillingsarbeid står sentralt. Bangladesh mottar relativt lite internasjonal bistand og er lite bistandsavhengig. Total bistand utgjør bare 2,1 prosent av BNI og 8 USD per innbygger. I 2003 var Norads totale støtte til Bangladesh 123,4 mill, og Bangladesh var det hovedsamarbeidslandet som mottok minst støtte. Norge og Bangladesh undertegnet en ny samarbeidsavtale (MoU) i april 2003.

Mange års sakte, men sikker, sosial utvikling har fortsatt. Landet er blant de minst utviklede landene (MUL) som ligger best an i forhold til tusenårsmålene. Landets økonomi vokser med vel 5 prosent per år. Økende inntektsforskjeller har forsinket fattigdomsreduksjonen. Med dagens fordeling må den økonomiske veksten øke til 7 prosent

per år dersom fattigdommen skal halveres innen 2015. Også andre av tusenårsmålene vil bare kunne oppnås dersom utviklingen forbedres. Forbedring i lesekyndighet og barseldødelighet skjer langsomt, fordi brede grupper er prisgitt tjenester med lav standard. Underernæring har ikke sunket i perioden 1990-2000, og er fortsatt på 35 prosent (HDR 2003), til tross for at landet de siste årene har blitt nær selvforsynt med mat.

Økonomien og det økonomiske reformprogrammet har utviklet seg positivt det siste året. I kontrast til dette og til den forholdsvis positive sosiale utviklingen, står den vanskelige styresettsituasjonen. Politikken domineres av et tilspisset konfliktnivå mellom de to største partiene Bangladesh Nationalist Party (BNP) og Awami League (AL). Politisk motiverte drap, trusler og vold er utbredt. Parlamentet boikottes av opposisjonen. Korrupsjonen er omfattende, og landet rangeres som verdens mest korrupte på Transparency International's liste. Antikorrupsjonskommisjonen er besluttet, men vil neppe komme i gang før på slutten av 2004. Menneskerettighetskommisjonen er ennå ikke opprettet.

Det fattige folkeflertallet lider under usikkerhet og vilkårlig behandling, og kvinner og minoriteter er særlig utsatte. Til tross for tegn på framskritt for kvinners rettigheter, er de fortsatt utsatt for utbredt diskriminering. Mange oppfatter politiet som en trussel mot personlig sikkerhet.

Utdanning

Utdanning er den største satsingen i utviklingssamarbeidet og et program rettet mot kvalitetsforbedringer i grunnskolen har over en 6-års periode blant annet bidratt til utdanning av ca. 13.500 lærere. Programmet er i ferd med å avsluttes, men mange av aktivitetene vil videreføres i et nytt nasjonalt sektorprogram for grunnutdanning.

I et stipendprogram for jenter er det blitt gitt stipendier til ca. 170.000 jenter. Stipendprogrammet har bidratt til at andelen jenter i ungdomsskolen var over 50 prosent i 2003. To store lokale frivillige organisasjoner får støtte til uformell grunnutdanning for 4.500 barn i 1.500 skoler og uformell grunnutdanning til 21.000 arbeidende barn samt yrkesopplæring til 1.600 ungdommer.

Støtte til kredittfond

Gjennom støtte til to statlige banker er det opprettet egne kredittfond for småbedrifter. Kreditter og bedriftsrådgivningstjenester blir videreført gjennom den lokale utviklingsbanken RAKUB. Til tross for at dette prosjektet først kom i gang i mai 2003, har det allerede oppnådd gode resultater. Over 300 småbedrifter har tatt opp kortsiktige lån, med nærmere 100 prosent tilbakebetalingsrate.

Energisektoren

På energisektoren går støtten til landsbygd-elektrifisering i to geografiske områder mot slutten, etter å ha nådd sine mål.

Av 175 land i UNDPs Human Development Index for 2003, rangeres Bangladesh som nummer 139, opp seks plasser fra forrige rangering. Andelen av befolkningen som lever på under 1 USD om dagen, anslås til om lag 35 prosent.

Bangladesh – Bilateral bistand gjennom Norad i 2003 fordelt på resultatområder

	Beløp i 1000 NOK	Prosentvis fordeling
Helse og utdanning	53 584	43,4 %
Hiv/aids	546	0,4 %
Økonomisk utvikling og handel	36 800	29,8 %
Godt styresett	9 774	7,9 %
Miljø og energi	22 724	18,4 %
Nødhjelp og annet uspesifisert	2	0,0 %
Totalt	123 429	100,0 %

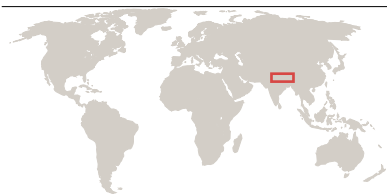

Tekstilproduksjon gir levebrød til mange kvinner i Bangladesh. Foto: Per Kristian Lunden

Menneskerettigheter

Innsatsen for menneskerettigheter rettes først og fremst mot å fremme kvinners rettigheter, gjennom støtte til mange lokale kvinneorganisasjoner. Til sammen når de frivillige organisasjonene som støttes av Norge, over én million kvinner med direkte tiltak. I tillegg når organisasjonene over åtte millioner kvinner med tiltak gjennom nettverk og allianser.

Det er gitt fri rettshjelp til mer enn 25.000 saker gjennom organisasjoner støttet av den norske ambassaden. For øvrig har Norge bidratt til omfordeling av om lag 2.500 mål jord til fordel for jordløse. Arbeid for å sikre barns rettigheter inngår i utdanningsprogrammet. Det gis også støtte til anti-korrupsjonsarbeid og til fremme av kritisk journalistikk.

Nepal

Fakta om Nepal

Statsform Parlamentarisk demokrati og konstitusjonelt monarki

Statsoverhode

Kong Gyanendra Bir Bikram Shah

Folketall 26,4 millioner (juli 2003 est.)

Språk Nepali (off. språk, 90 %), lokale språk

Uavhengig 1768 (samlet til ett rike)

Hovedstad Kathmandu

BNI pr. innbygger 230 US dollar

Folketilvekst 2,26 % (2003 est.)

Spebarnsdødelighet 70,57 døde per 1000 fødte

Forventet levealder 59 år

Lese-/skrivekyndighet 45,2 % (voksne over 15 år)

Hiv/aids-syke 0,5 % (voksne 15-49 år) (2001 est.)

Andel av befolkningen under

fattigdomsgrensen 42 % (1995-96)

Arbeidsledighet 47 % (2001 est.)

Kilder

CIA - The World Fact Book 2003, OECD, DAC, Aid at a Glance Chart

www.oecd.org/dataoecd/23/11/1882605.gif

Viktige partnere

I utviklingssamarbeidet med Nepal

samarbeider Norad med følgende norske institusjoner og organisasjoner:

Utdannings og forskningsdepartementet,

Norges Vassdrags- og energi direktorat,

Direktoratet for Naturforvaltning, Norplan,

Statkraft, Redd Barna, Funksjonshemmedes

Fellesorganisasjon, Landsforeningen for Hjerte-

og Lungesyke, Norges Blindeforbund,

Tibetmisjonen, Den Norske Advokatforening,

Norges Røde Kors, Utviklingsfondet, Noragric,

Norges teknisk naturvitenskapelige universitet

og Kommunenes Sentralforbund.

Kongedømmet Nepal ligger mellom to av verdens mest folkerike stater, India og Kina. Landet har en variert geografi, fra lavlandssletter i sør til verdens høyeste fjell, Mount Everest i Himalaya-massivet i nord. Nepal er Sør-Asias fattigste land og har vært et av Norges hovedsamarbeidsland siden 1996. Høsten 2002 vedtok Nepal en strategi for å bekjempe fattigdommen i landet. Utviklingssamarbeidet med Norge konsentrerer seg om grunnutdanning, næringsutvikling/energi, godt styresett/menneskerettigheter og fredsskapende arbeid.

Våpenhvilen mellom myndighetene og maoistene som ble inngått i Nepal i begynnelsen av 2003 ble brutt i slutten av august samme år og maoistkonflikten er siden skjerpet. Menneskerettighets-situasjonen er forverret som et resultat av dette. Nepal har siden 2002 vært uten folkevalgte organer sentralt og lokalt. Landet styres av en regjering direkte utnevnt av kong Gyanendra Bir Bikram Shah. Regjeringen ledes per juni 2004 av statsminister Sher Bahadur Deuba fra det royalistiske partiet.

Nepal mottar relativt lite internasjonal bistand, betjener sine internasjonale lån og mottar ikke gjeldslette. Total bistand utgjør 6,5 prosent av BNI og 15 USD per innbygger (2002 tall). Den samlede norske bistanden utgjorde i 2003 ca. 3,2 prosent av den totale bistanden til Nepal. Dette tilsvarer ca. NOK 3,4 per innbygger. I 2003 var den totale norske bistanden til Nepal 143,1 millioner kroner hvorav 124,9 millioner kroner ble kanalisert gjennom Norad.

Nye muligheter for sex-arbeidere

Jenter i Badi-kasten er født til prostitusjon. Men utdanning gir ny selvbillit og andre drømmer.

Artikkel av Anne Hege Simonsen

– Livet er som en stein, synger Salu Joshi med klokkeklar, melankolsk røst. Vi sitter på gulvet i oppholdsrommet på et jente-internat i Nepalganj, en by i distriktet Banche i Midt-vestregionen i Nepal. 40 jenter bor i huset og nesten halvparten sitter nystrøkne og nysgjerrige foran oss. Salus sang handler om diskriminering og ulikhet. Den fyller det enkle rommet der en tavle og et par høye bokskap med glassdører vitner om ambisjoner om endring. En liste med alle jentenes navn henger ved den ene døra. Alle bortsett fra tre-fire stykker heter Nepali til etternavn, det vanligste navnet blant folk av badi-kasten. Badiene er sex-arbeidere, en av de laveste kastene på den sosiale rangstigen i Nepal.

Salu er heldig. Hun bærer farens navn, noe de færreste badier gjør. Ofte er fedrene ukjente eller de vil ikke kjennes ved barna sine. Og uten far har det vært vanskelig å få fulle borgerrettigheter i Nepal, noe som blant annet har gjort det vanskelig å skaffe seg en utdanning. Uten far ville skolene inntil nylig ikke registrere barna. Jenteinternatet, som blant annet støttes av norske Redd Barna, ble startet for å hjelpe badi-jentene til en bedre framtid. Tanken er at det vil være lettere å bryte tradisjonene ved å gi dem skolegang utenfor landsbyen.

– Jeg vil vise at en badi kan gjøre noe annet enn å prostituere seg. Det finnes andre måter å tjene penger. Jeg vil ha en utdannelse slik at jeg kan beskytte meg selv og stå på egne bein, sier 17 år gamle Susma Nepali.

Kondomer i posten

Jentene kommer fra forskjellige steder, i og utenfor Nepalganj. De fleste har et støttenettverk der de kommer fra, men det har ikke vært bare lett å få folk til å godta at disse jentene ønsker en annen framtid enn prostitusjon. Da internatet ble opprettet var det folk som trodde det var et bordell og jentene fikk kondomer tilsendt i posten.

Jentene forteller om en disiplinert hverdag. De står opp med sola i 5-6-tiden om morgenen, slik det er vanlig i Nepal. De første timene bruker de på å rydde og vaske seg og på å be. I sju-tida gjør de lekser, så spiser de frokost og i ni-tida går de til skolen. Skoledagen varer til klokka fire om ettermiddagen og etter å ha hvilt og lekt litt er det ekstratimer for dem som trenger det og lekselesing i biblioteket. Klokka sju er det bønn, så middag og klokka ni er det bums i seng. På fredag-ene er det tid til litt underholdning på kvelden. Da synger og danser de for hverandre.

– Alle knytter badier bare til sex. Mange av jentene her trodde også det var sånn. Men her kan vi snakke sammen og diskutere. Nå vet vi at vi blir diskriminert, sier Susma og legger til at prostitusjon finnes i alle kaster. På internatet går jentenes framtidsdrømmer i mange retninger. Noen vil bli sykepleiere, noen leger. En håper å bli lærer, en annen vil jobbe som sosialarbeider. Salu og to andre jenter vil bli sangere. Susma har tenkt å satse på advokatyrket.

Nepal rangeres som 143 av 175 land på UNDPs siste Human Development Index (2003). Målt i inntekt per innbygger, er Nepal verdens 12. fattigste land, og det fattigste i Sør-Asia. Andelen av befolkningen som lever under fattigdomsgrensen anslås redusert fra 42 prosent i 1996 til 38 prosent i 2001. Det betyr at ca. 10 millioner mennesker fortsatt lever i ekstrem fattigdom. Myndighetenes mål er å redusere andelen til 32 prosent innen 2008. Nepal erkjenner at de ikke vil nå tusenårsmålet om å halvere andelen mennesker som lider av ekstrem fattigdom og sult innen 2015.

Nepal – Bilateral bistand gjennom Norad i 2003 fordelt på resultatområder

	Beløp i 1000 NOK	Prosentvis fordeling
Helse og utdanning	82 206	65,8 %
Hiv/aids	875	0,7 %
Økonomisk utvikling og handel	3 365	2,7 %
Godt styresett	20 786	16,6 %
Miljø og energi	17 340	13,9 %
Nødhjelp og annet uspesifisert	298	0,2 %
Totalt	124 872	100,0 %

– Jeg vil hjelpe til å løse folks problemer. Ofte bruker advokatene feil informasjon, de hører ofte ikke på de riktige personene. Jeg tror jus er en bra måte å forandre samfunnet på, sier Susma.

Organisert motstand

Jenteinternatet drives i tett samarbeid med badi-organisasjonen SAFE. Organisasjonen ble opprettet i 1992 av en gruppe ungdommer som hadde fått nok. – 90 prosent av badi-kvinner lider av kjønns sykdommer. Mange blir utsatt formishandling. Det var en del av hverdagen. Men så ble en ni år gammel jente voldtatt. Myndighetene ville ikke ta imot anmeldelsen fordi de mente dette var noe man "måtte regne med i et horestrøk". Det fikk oss til å skjønne at vi måtte gå sammen. Vi måtte gjøre noe for ungene våre, forteller Ashok Nepali, en av lederne i SAFE. Utdanning og helse har vært SAFEs prioriterte områder siden starten. Men både leger og lærere diskriminerte badi-barn. Derfor samlet organisasjonen inn penger til en egen skole, og etter hvert fikk de støtte av internasjonale hjelpeorganisasjoner som norske og amerikanske Redd Barna, ILO og PLAN International.

– Etter noen år på vår skole kunne barn som besto eksamen gå videre på offentlige skoler. I dag er noen av de beste elevene lavkastebarn, sier Nepali med dårlig skjult stolthet i stemmen. Norge er en av flere samarbeidspartnere som støtter utbygging og forbedring av den offentlige grunnskolen i Nepal. Sektorprogrammet som skal bidra til dette viser at stadig flere barn også i utkantstrøkene begynte på skolen og at flere barn fullfører skolegangen. Jenter særlig fra de fattigste folkegruppene i landet er fortsatt underrepresentert selv om myndighetene rapporterer om en gradvis økning i antall jenter som begynner på skolen.

Angola

Fakta om Angola

Statsform Republikk

Statsoverhode Jose Eduardo dos Santos

Folketall 11 million (1995 est.)

16 million est. Innen 2010

Språk Portugisisk (offisielt), Kikongo, Kimbundo, Umbundu, Chokwe, Mbunda og Oxikuanyama

Uavhengig 1975

Hovedstad Luanda

GDP per innbygger US\$ 550 (1996)

Folketilvekst 3 %

Barnedødelighet 160 pr. tusen

Forventet levealder 42

Lese-/skrivekyndighet (Over 15 år) 49 %

Hiv/aids -smittede (15-49 år) 8,6 % *

Andel av befolkningen under fattigdomsgrensen 63,2 % av befolkningen lever under fattigdomsgrensen mens 24,7 % lever i ekstrem fattigdom.*

Angola rangerer som nr. 164 av 175 på UNDP's levekårsindeks ("Human Development Index") 2003.

Kilder

Republikken Angolas offisielle

hjemmeside: www.angola.org/

Angola 2002/2003 - Key Development Issues and Democratic Decentralisation, Chr.

Michelsen Institute, 2003

Viktige partnere

I utviklingssamarbeidet med Angola samarbeider Norad med Oljedirektoratet, Norges Vassdrags- og energidirektorat, Havforskningsinstituttet, Norsk Folkehjelp, Flyktningerådet, Redd Barna, Norfund, Kirkens Nødhjelp, Chr. Michelsens Institutt, Statoil, Norsk Hydro, Kværner, Det norske Veritas, m.fl.

 Angola ble uavhengig fra Portugal i 1975, men gikk inn i en langvarig borgerkrig. En fredsavtale ble inngått i 2002 mellom opprørsbevegelsen UNITA og regjeringen etter at regjeringen hadde vunnet en militær seier. Det er planlagt valg, men tidspunktet er usikkert.

Norsk bistand startet opp i beskjeden målestokk i andre del av 1980-tallet. Samarbeidet ble utvidet fra begynnelsen av 1990-tallet, i første omgang med humanitær innsats. Fra siste halvdel av 1990-tallet brakte norsk engasjement i oljesektoren en ny dimensjon inn i utviklingssamarbeidet. Det ble i 2003 utarbeidet et rammeverk for samarbeidet med Angola som har en tidsgrense frem til 2005, da en ny gjennomgang vil bli foretatt.

Det overordnede målet for Norges engasjement i Angola er å bidra til varig og stabil fred tuftet på:

- nasjonal og regional sikkerhet
- demokratisk utvikling og godt styresett
- en ressursforvaltning som fremmer fattigdomsbekjempelse og bærekraftig, økonomisk og sosial utvikling

Angola er et land med store naturressurser. Fattigdommen er utbredt og ødeleggelsene etter de mange krigsårene enorme. Landet trenger støtte til både fysisk gjenoppbygging og utvikling av menneskelige ressurser på kort og mellomlang sikt.

Bistanden til Angola brukes på tiltak rettet mot bærekraftig utnyttelse av naturressurser og til arbeid for demokratisering og godt styresett. Bistanden går blant annet til minerydding, institusjonsstøtte innen fiskeri- og energi samt humanitære tiltak og utdanning. Den totale bistanden til Angola i 2003 var 171,5 millioner kroner.

Angola – Bilateral bistand gjennom Norad i 2003 fordelt på resultatområder

	Beløp i 1000 NOK	Prosentvis fordeling
Helse og utdanning	49 422	46,5 %
Hiv/aids	1 227	1,2 %
Økonomisk utvikling og handel	12 625	11,9 %
Godt styresett	35 431	33,3 %
Miljø og energi	7 017	6,65 %
Nødhjelp og annet uspesifisert	587	0,6 %
Total	106 308	100,0 %

Eritrea

Fakta om Eritrea

Statsform Etparti-stat
Statsoverhode President Isaias Afeworki
Folketall 4.3 millioner (2002)
Offisielle språk tigrinia, arabisk, engelsk
Minoritetsspråk Afar, Tigrai, Saho, Kunama, Bedawi, Nara, Bilen
Uavhengig 1993 (fra Etiopia)
Hovedstad Asmara
BNI pr. innbygger 160 US dollar
Folketilvekst 2 % (2002)
Spebarnsdødlighet 76,36 døde per 1000 fødte
Forventet levealder 51 år
Lese-/skrivekyndighet 58,6 %
Hiv/aids-syke 2,8 % (2001 anslag - voksne)
Andel av befolkningen under fattigdomsgrensen 53 % (1993/94)
Arbeidsledighet –

Kilder

CIA World Factbook 2003, World Development Indicators Database, I-PRSP.

Viktige partnere

I utviklingssamarbeidet med Eritrea samarbeider Norad med følgende norske institusjoner og organisasjoner: Norsk Folkehjelp, Kirkens Nødhjelp, Røde Kors, Norges Blindforbund, Atlasalliansen, Utviklingsfondet.

Etter en lengre frigjøringskrig mot Etiopia, ble Eritrea erklært som selvstendig stat i 1993. Den gjenoppbygging- og utviklingsperioden som fulgte ble i 1998 avbrutt da det på nytt brøt ut krig med Etiopia på grunn av grensetvist mellom landene. Under frigjøringskrigen fikk Eritrea omfattende bistand fra Norge, primært kanalisert gjennom frivillige organisasjoner. Bistanden til landet er på grunn av krig og konflikt lagt om flere ganger.

Eritrea befinner seg i en alvorlig og dyptgripende krise, politisk, økonomisk og sosialt. De planlagte valgene har ikke funnet sted og grunnlovsreformen er ikke fullført. Politiske motstandere sitter fengslet uten at sakene er ført for en domstol. Fremdriften i fredsprosessen med Etiopia har stoppet opp på grunn av at Etiopia underkjenner grensekommisjonens kjennelse. Den uløste

grensekonflikten overskygger de fleste andre problemstillinger i landet og danner rammeverket for det som skjer fra myndighetenes side. Landet har vært rammet av vedvarende tørke.

Eritrea er i økende grad avhengig av nødhjelp og bistand. I 2003 var den totale norske bistanden til Eritrea NOK 152,5 millioner hvorav NOK 56,2 millioner ble kanalisert gjennom Norad. Landets Interim-strategi for fattigdomsreduksjon (I-PRSP) ble vedtatt i 2003. Utviklingssamarbeidet fokuserer på de to innsatsområdene fred, forsoning og regional stabilitet samt demokrati, menneskerettigheter og styresett. Støtten fra Norge omfatter aktiviteter innen nødhjelp, rehabilitering, arbeid relatert til miner, forebygging av hiv/aids, kapasitetsutvikling i landbruket, statistikk-samarbeid og lærerutdanning.

Eritrea rangeres som 155 av 175 land på [UNDPS Indeks for menneskelig utvikling \(HDI\)](#). Ca. en tredjedel av fattige lever i byer og denne andelen er økende. Myndighetenes "Food Security Plan" tar sikte på å halvere disse tallene innen 2015.

Eritrea – Bilateral bistand gjennom Norad i 2003 fordelt på resultatområder

	Beløp i 1000 NOK	Prosentvis fordeling
Helse og utdanning	39 422	70,2 %
Hiv/aids	1 585	2,8 %
Økonomisk utvikling og handel	4 892	8,7 %
Godt styresett	9 087	16,2 %
Nødhjelp og annet uspesifisert	1 207	2,1 %
Totalt	56 193	100,0 %

Etiopia

Fakta om Etiopia

Statsform Føderal republikk
Statsoverhode Meles Zenawi
Folketall 70 millioner (UNFPA 2003)
Språk Amharisk, Oromifa, Tigrinja samt ca. 80 lokale språk
Uavhengig Etiopia har ikke vært kolonisert
Hovedstad Addis Abeba
BNP per innbygger 94 US dollar (2003)
Folketilvekst 2,4 %
Spedbarnsdødelighet 116 døde per 1000 fødte
Forventet levealder 43 år
Lese- /skrivekyndighet 58 % (voksne over 15 år)
Hiv/aids-syke 7 - 10 % (voksne 15-49 år)
Andel av befolkningen under fattigdomsgrensen 44 % (Verdensbanken) 82 % (UNDP)
Arbeidsledighet n.a.

Kilder

Verdensbanken (2002), UNDP (2003), UNFPA (2003) og UNAIDS (2003)

Viktige partnere

De viktigste norske aktørene partnerne i utviklingssamarbeidet med Etiopia er Kirkens Nødhjelp, Redd Barna, Norsk Folkehjelp, Norsk Luthersk Misjonssamband og Det Norske Misjonsselskap. Andre viktige partnere er Utviklingsfondet, CARE Norge, The Norwegian Council for Higher Education's Programme for Development Research and Education (NUFU), Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen, Chr. Michelsens Institutt (CMI), Norges landbrukshøgskole (NLH/NORA-GRIC) og Mediehøgskolen Gimlekollen.

 Etiopia ligger på Afrikas Horn og er med sine om lag 70 millioner innbyggere et av de mest folkerike landene i Afrika. Store områder i nord er dekket av fjell, mens sørlige og østlige deler er lavland. Kombinasjonen av tørke og væpnede konflikter har skapt en tilnærmet permanent humanitær krise i store deler av landet.

Landets strategi for fattigdomsreduksjon ble vedtatt i 2002. Jordbruksutvikling, administrative reformer, desentralisering og kapasitetsbygging er hjørnesteinene i dokumentet. Utviklingssamarbeidet med Etiopia bygger på to søyler: Fred, forsoning og stabilitet samt menneskerettigheter, demokrati og godt styresett. Andre prioriterte områder for norsk bistand er matvaresikkerhet og hiv/aids.

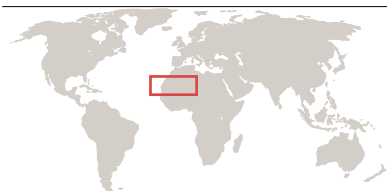
Etiopia er formelt en føderal republikk med selvstyre for etnisk baserte regioner. I realiteten kontrolleres imidlertid alle viktige beslutninger av det dominerende

partiet Tigray Peoples Liberation Front, TPLF. Etnisk uro i periferien møtes stadig oftere med militære maktmidler, og grensetvisten med Eritrea er fortsatt uløst. Det demokratiske spillerommet er begrenset, spesielt på lokalplanet. Det politiske liv er preget av manglende innsyn og fravær av åpen debatt. Menneskerettighets-situasjonen er vanskelig. Parlamentsvalget i mai 2005 blir en viktig prøvestein for landets demokratiutvikling.

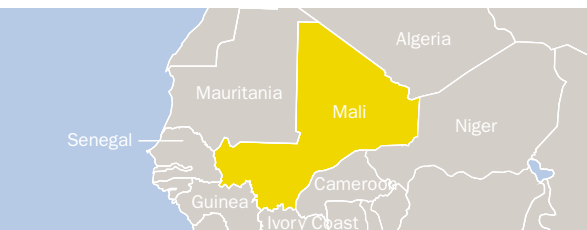
Etiopia mottar relativt lite bistand, folketallet tatt i betraktning. Likevel er Etiopia svært bistandsavhengig. Årsaken er blant annet lave kaffepriser, sykliske tørkekatastrofer og en raskt voksende befolkning. Etiopia ble i april 2004 innvilget omfattende gjeldsslette under HIPC-initiativet (Heavily Indebted Poor Countries). I 2003 var den totale norske bistanden til Etiopia 263 millioner kroner. Av disse ble 148 millioner kroner kanalisert gjennom Norad.

Etiopia – Bilateral bistand gjennom Norad i 2003 fordelt på resultatområder

	Beløp i 1000 NOK	Prosentvis fordeling
Helse og utdanning	61 484	41,4 %
Hiv/aids	10 950	7,4 %
Økonomisk utvikling og handel	33 766	22,8 %
Godt styresett	28 884	19,5 %
Miljø og energi	10 877	7,3 %
Nødhjelp og annet uspesifisert	2 405	1,6 %
Totalt	148 366	100,0 %

Mali

Fakta om Mali

Statsform Republikk
Statsoverhode Amadou Toumani Touré
Folketall 11.6 millioner (2003)
Språk Fransk (offisielt), Bambara 80 %, diverse afrikanske språk
Uavhengig 22 september 1960 (fra Frankrike)
Hovedstad Bamako
BNI pr. innbygger 240 US dollar
Folketilvekst 2.82 %
Spedbarnsdødelighet 119.2 døde per 1000 fødte
Forventet levealder 48 år
Les-/skrivekyndighet 16.6 % (kvinner over 15 år) 36.7 % (menn over 15 år)
Hiv/aids-syke 110.000 (2001)
Andel av befolkningen under fattigdomsgrensen 64 % (2001)
Arbeidsledighet 14.6 % i byene, 5,3 % på landsbygda (2001)

Kilder

CIA The World Fact Book og UNDP

Viktige partnere

I utviklingssamarbeidet med Mali samarbeider Norad med følgende norske og internasjonale institusjoner: Kirkens Nødhjelp, CARE, Bistandsnemda, Strømmestiftelsen, Universitetet i Oslo, ILO og UNDP.

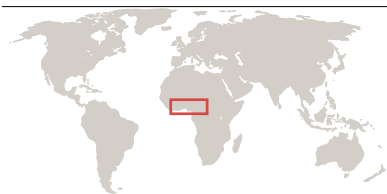
Mali består av 65 prosent ørken og semiørken. Omlag 10 prosent av befolkningen er nomader, og rundt 80 prosent av arbeidsstyrken er engasjert i fiske og landbruk. Industriell aktivitet er sentrert rundt foredling av jordbruksprodukter. Malis eksportvarer er i hovedsak bomull og gull og økonomien er sårbar for svingninger i verdensmarkedet. Statistiske opplysninger om internasjonal bistands andel av BNI er motstridende, men det er en allmenn oppfatning at Mali er svært bistandavhengig. Malis fattigdomsplan ble lansert i 2002. Fokus for planen er institusjonsbygging, sosial sektor og desentralisering.

Norske frivillige aktører har vært til stede i Mali siden tørkekatastrofen i Sahelområdet på 1980-tallet. De har gjennom sitt engasjement bygd opp betydelig kunnskap og erfaring fra sitt arbeide i landet. I 1998 inngikk Norge en intensjonsavtale med Mali om langsiktig utviklings-samarbeid. Utviklingsmålene for norsk bistand er å bidra til en økonomisk, sosial og kulturell utvikling, en bærekraftig naturressursforvaltning og utvikling av menneskelige ressurser samt å styrke demokratisk utvikling og folkelig deltakelse i utviklingsprosessen. Intensjonsavtalen skal nå gjennomgås og fornyes. Total norsk bistand til Mali i 2003 var 53 millioner kroner.

Mali er blant verdens fattigste land og er rangert som nummer 172 blant 175 land på UNDPs Human Development Index 2003. I følge Verdensbanken levde i 2002 64 prosent av befolkningen under fattigdomsgrensen, og 21 prosent i ekstrem fattigdom. Myndighetene har som mål å redusere andel av befolkningen som lever under fattigdomsgrensen til 47 prosent i 2007.

Mali – Bilateral bistand gjennom Norad i 2003 fordelt på resultatområder

	Beløp i 1000 NOK	Prosentvis fordeling
Helse og utdanning	9 529	18,3 %
Hiv/aids	419	0,8 %
Økonomisk utvikling og handel	13 411	25,8 %
Godt styresett	28 564	54,9 %
Nødhjelp og annet uspesifisert	146	0,3 %
Totalt	52 069	100,0 %

Nigeria

Fakta om Nigeria

Statsform Republikk

Statsoverhode President General Olusegun Obasanjo (PDP)

Ledende parti People's Democratic Party (PDP)

Areal 923,768 km²

Folketall 121.50 millioner (2002)

Hovedstad Abuja

Språk Engelsk

Valuta Naira (N) = 100 kobo

BNP per innbygger US\$370 (2003)

Arbeidsstyrke 54.40 millioner (2003)

Arbeidsledighet 28.00 % (2002)*

Inflasjon 12.90 % (2003)

Utenlandsk gjeld US\$30.12 billion (2002)

Kilder

worldinformation.com

* anslag

Nigeria har betydelige naturressurser, fremfor alt i jordbruket og i form av store olje- og gassforekomster. Til tross for en betydelig grad av urbanisering og industrialisering, finner nesten 2/3 av befolkningen sitt utkomme i landbruket. Ved selvstendigheten eksporterte Nigeria store mengder landbruksvarer, ca. 75 prosent av samlet eksportverdi. Da Nigeria ble et oljeeksporterende land ble økonomien lenge ensidig innrettet mot oljeindustrien med påfølgende stagnasjon i landbruket. Vanskelige markedsforhold førte til sterkt fallende oljeinntekter fra 1984, og inntektssvikten forverret den økonomiske situasjonen betraktelig. Økonomisk utvikling har også blitt forhindret av indre konflikter, omfattende korrupsjon og høy inflasjon.

Fra 2002 er Nigeria et *samarbeidsland* for norsk bistand. Støtten er av begrenset omfang og konsentreres om *godt styresett og opplæringstiltak innen forvaltning*

av olje- og gassressursene. Nigeria er dessuten en sentral partner i regionalt samarbeid, bl.a. ligger hovedkvarteret for ECOWAS (Economic Organisation of West African States) i Nigeria.

En studie om økt nigeriansk, nasjonal deltakelse i olje- og gasssektoren finansiert av Norad forelå i august 2003. En tre-årig samarbeidsavtale mellom *Oljedirektoratet* og *Department of Petroleum Resources* (DPR) er nylig inngått med finansiering fra Norad. Det gis støtte til Det nasjonale styresettprogrammet gjennom *UNDP* til Institutt for fred og konflikthåndtering (IPCR) og til Nigerias nasjonale menneskerettighetskommisjonen (NHRC). NHO får støtte til et samarbeid med sin nigerianske søsterorganisasjon, NECA. Et begrenset antall nigerianske menneskerettighetsorganisasjoner mottar direkte støtte, og *Det norske menneskerettighetsfondet* får støtte til sine aktiviteter i Nigeria.

Nigeria – Bilateral bistand gjennom Norad i 2003 fordelt på resultatområder

	Beløp i 1000 NOK	Prosentvis fordeling
Helse og utdanning	831	9,1 %
Økonomisk utvikling og handel	1 883	20,6 %
Godt styresett	1 154	12,7 %
Miljø og energi	5 251	57,6 %
Totalt	9 119	100,0 %

Sør-Afrika

Fakta om Sør-Afrika

Statsform Republikk
Statsoverhode President Thabo Mbeki
Folketall 44,8 millioner (census 2001 i Sør Afrika)
Språk 11 offisielle språk; engelsk, afrikaans, ndebele, pedi, sotho, swazi, tsonga, tswana, venda, xhosa, zulu
Uavhengig 31. mai 1910 (fra Storbritannia)
Grunnlov 10. desember 1996
Nasjonaldag Freedom day, 27. april (siden 1994)
Hovedstad Pretoria. Cape Town er det lov-givende sentrum og Bloemfontein det juridiske.
BNP per innbygger 2900 US dollar (2001)
Folketilvekst 0,02 % (2002)
Barnedødelighet 62 døde per 1000 fødte (2002)
Forventet levealder 47 år (2002)
Lese-/skrivekyndighet 85 %
Hiv/aids-syke 19,94 % (2000)
Andel av befolkningen under fattigdomsgrensen 50 %
Arbeidsledighet 37 % (2001)

Kilder

CIA World Factbook 2002
 World Development Indicators Database
 EIU Country Profiles, UNDP

Viktige partnere i samarbeidet

Miljøverndepartementet, SFT, Riksantikvaren, GRID-Arendal, Havforskningsinstituttet, Norges Forskningsråd, Universitets- og Høgskolerådet, NVE, Oljedirektoratet, Kommunenes Sentralforbund, Fredskorpset, Rikskonsertene, de fleste forsknings- og høyere utdanningsinstitusjonene, Senter for Menneskerettigheter, Norsk Folkehjelp, Kirkens Nødhjelp og Norsk Boligbyggelag. De største bedriftene er Norsk Hydro og Borregaard.

Republikken Sør-Afrika har siden frigjøringen fra apartheid i 1994 vedtatt ny grunnlov og gjennomført store endringer i landets offentlig virksomhet. ANC har i hele perioden hatt president-embetet og flertall i parlamentet. Sør-Afrika er en stormakt i Afrika og en pådriver for samarbeid gjennom regionale og kontinentale organisasjoner som Southern Africa Development Community (SADC), African Union (AU) og partnerskapet for utvikling i Afrika (NEPAD).

Norge og Sør-Afrika har et omfattende økonomisk, politisk og kulturelt samarbeid. Bare deler av samarbeidet blir finansiert med bistandsmidler. Stat-til-stat samarbeid startet i 1994. Tidligere ble bistanden kun kanalisert til aktører i det sivile samfunn, bl.a. for å støtte kampen mot apartheid.

Sør-Afrika har et makroøkonomisk rammeverk kalt The Growth, Employment and Redistribution Strategy (GEAR). Denne legger vekt på en stabil makroøkonomi og økonomisk vekst som grunnlag for konkrete tiltak for økt sysselsetting, redusert fattigdom og utjevning av ulikhetene som apartheidssystemet førte med seg.

Stat-til-stat samarbeidet omfatter høyere utdanning, forskning, lokalforvaltning, boligbygging, vannforsyning, energi, miljø, fiskeri, menneskerettigheter/demokrati/sikkerhet og kultur. I tillegg kommer bistand til norske frivillige organisasjoners samarbeid med sørafrikanske partnere innen demokrati, hiv/aids, sport og kultur. En rekke mindre og mellomstore norske bedrifter får støtte til samarbeid med bedrifter i Sør-Afrika.

I 2003 ga Norge NOK 110 mill i bistand til offentlige institusjoner, frivillige organisasjoner og private foretak i Sør-Afrika. Norad var ansvarlig for utbetaling og oppfølging av NOK 105 millioner av den samlede norske støtten til Sør-Afrika.

Universitetet Western Cape støttes av Norges ambassade i Sør-Afrika. Universitetet legger vekt på tett sosial, faglig og økonomisk oppfølging av studenter fra fattige bydeler i Cape Town. Elevene underviser for eksempel andre studenter, og betaler deler av utdanningen samtidig som de får relevant praksis. Bildet over er fra en kjemitime på sommerskolen.

Sør-Afrika – Bilateral bistand gjennom Norad i 2003 fordelt på resultatområder

	Beløp i 1000 NOK	Prosentvis fordeling
Helse og utdanning	48 346	45,9 %
Hiv/aids	5 736	5,4 %
Økonomisk utvikling og handel	8 852	8,4 %
Godt styresett	27 970	26,5 %
Miljø og energi	13 446	12,8 %
Nødhjelp og annet uspesifisert	1 076	1,0 %
Totalt	105 427	100,0 %

Zimbabwe

Fakta om Zimbabwe

Statsform Republikk, parlamentarisk demokrati
Statsoverhode Robert Gabriel Mugabe
Folketall 11,8 millioner *
Språk engelsk (offisielt), shona og ndebele
Uavhengig 1980
Hovedstad Harare
BNI pr. innbygger 480 US dollar (2002)*
Folketilvekst 1 %
Spebarnsdødelighet 63 per 1000 fødte
Forventet levealder 39 år
Lese-/skrivekyndighet 93 % (voksne over 15 år)
Hiv-/aids-syke ca. 24 % (voksne 15-49 år)
Andel av befolkningen under fattigdomsgrensen 70 %
Arbeidsledighet 70 %

Kilder

UNAIDS, World Development Indikator 2002, HDR 2003, EIU 2003
 * estimert

Viktige partnere

Norske institusjoner og organisasjoner med engasjement i landet:
 Redd Barna, Norsk Folkehjelp, Kirkens Nødhjelp, Atlasalliansen, SAIH, FAO, Norges Idrettsforbund, NUFU, Norges Handikapforbund, Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon, Utviklingsfondet, Metodistkirken, Musikkskolen i Fredrikstad og Juridisk Fakultet (UiO)

 Zimbabwe var et prioritert land for norsk bistand fra frigjøringen i 1980, men i 2002 ble alle stat-til-stat-avtalene med Zimbabwe sagt opp på grunn av den politiske situasjonen i landet. Norge har sluttet seg til internasjonale straffetiltak mot regimet.

Zimbabwe rangeres som nr. 145 blant 175 land på UNDPs Indeks for menneskelig utvikling (HDI). Tilbakegangen fra nr. 117 i 2001 skyldes dels kortere forventet levealder grunnet hiv/aids, dels dårligere ernæring på grunn av matvaremangel og dels redusert tilgang til sosiale tjenester. Den politiske situasjonen anses å være det største hinderet for utvikling og fattigdomsbekjempelse i landet.

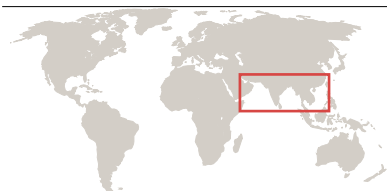
Norsk bistand er redusert og kanaliseres kun gjennom ikke-statlige samarbeidspartnere og FN. Målet med bistanden er å bidra til utvikling mot et mer åpent og demokratisk samfunn. Støtten går til organisasjoner som jobber for å styrke respekten for menneskerettighetene, gir rettshjelp til ofre for overgrep og rettighetsbrudd, setter fokus på korrupsjon og

som arbeider for å føre dialoger som kan bidra til nasjonal forsoning. Det gis også støtte til prosjekter som overvåker media og forsøker å fremme presse- og ytringsfrihet. Norsk innsats bidrar til å avhjelpe den humanitære krisesituasjonen og bekjempe hiv/aids-epidemien. For øvrig støttes et regionalt mastergradskurs i kvinneverett, og i regi av NUFU pågår et bredt forskningssamarbeid mellom norske og zimbabwiske universiteter.

Africa Book Development Trust (ABDT) har siden 1997 opprettet 112 biblioteker og ca. 100 studiesirkler på landsbygda i Zimbabwe. Leseferdigheter og skole-resultater blant deltakerne har blitt bedre. Avkastningen av husdyrhold og jordbruk har økt. Flere deltar i dugnadsarbeid og lokalpolitikk, og kontakten mellom foreldre, skoler og helsestasjoner har blitt bedre. ABDT har drevet med velgeropp-læring og distribuert publikasjoner om demokrati, menneskerettigheter, konflikt-løsning og hiv/aids til bibliotek og studiesirkler. (Bildet over - foto: Helene Bergman)

Zimbabwe – Bilateral bistand gjennom Norad i 2003 fordelt på resultatområder

	Beløp i 1000 NOK	Prosentvis fordeling
Helse og utdanning	15 552	39,1 %
Hiv/aids	2 607	6,6 %
Økonomisk utvikling og handel	4 138	10,4 %
Godt styresett	15 104	38,0 %
Miljø og energi	28	0,1 %
Nødhjelp og annet uspesifisert	2 326	5,9 %
Totalt	39 755	100,0 %

India

Fakta om India

Statsform Føderal republikk
Statsoverhode President Abdul Kalam (siden juli 2002)
Folketall 1,045,845,226 (2002)*
Språk Offisielle språk er engelsk, hindu, bengali, telugu, marathi, tamil, urdu, gujarati, malayalam, kannada, oriya, punjabi, assamese, kashmiri, sindhi og sanskrit.
Uavhengig 1947 (fra Storbritannia)
Hovedstad New Delhi
BNI per innbygger 440 US dollar (2001)
Folketilvekst 1,51 % (2002)*
Spebarnsdødelighet 61,47 per 1000 fødte (2002)*
Forventet levealder 63,23 år (2002)*
Lese- / skrivekyndighet 57,2 % kan lese og skrive (68,4 % for menn, 45,4 % for kvinner) (2000, voksne over 15 år)
Hiv/aids-syke 0,79 % (2001, voksne mellom 15 og 49 år)
Andel av befolkningen under fattigdomsgrensen 25 % (2002)*
Arbeidsledighet 9 % (2002)ii
 ii: Tallet for arbeidsledighet knytter seg til organisert sektor som utgjør 8 % av arbeidsstokken i India. Dette representerer om lag 28 millioner mennesker. Den totale arbeidsstokken er på 403 millioner mennesker. Uorganisert sektor sysselsetter 92 % av den totale arbeidsstokken i India.

Kilder

CIA World Factbook 2002
 World Development Indicators Database
 EIU Country Profiles
 The Far East and Australasia. 2003. - London: Europa, 2002. - 1633 s.: tab.
 *Anslåtte tall, CIA 2002
 (Oppdatert mars 2003)

Viktige partnere

I utviklingssamarbeidet med India samarbeider Norad med Kirkens Nødhjelp, Redd Barna, Norges Blindeforbund, Frelsesarmeen, Metodistkirkens Misjonsselskap, Normisjon, Inter-Folk, Utviklingsfondet, FORUT, Fadderbarnas framtid og FIAN-Norge, UNDP, Unicef, UNDCP, UNIFEM og ILO.

India er et av de største landene i verden, og har verdens nest største befolkning med over en milliard innbyggere. Landet har 15 offisielle språk, og den dominerende religion er hinduisme. Den spente politiske situasjonen i Sør-Asia tiltrekker seg stor internasjonal oppmerksomhet. Kashmir-konflikten og Indias tradisjonslange konfliktforhold med Pakistan står sentralt. India spiller en viktig rolle i internasjonal politikk og økonomisk sammenheng. Landet er en stormakt i Sør-Asia med betydelig innflytelse på regionens politiske stabilitet, og den økonomiske og sosiale utviklingen. I sin økonomiske politikk har den indiske regjeringen uttrykt vilje til å fortsette reformarbeidet.

Indiske myndigheter besluttet våren 2003 å avvikle stat til stat samarbeidet med små og mellomstore bilaterale givere. Som en konsekvens av dette besluttet Stortinget at India fra 2004 ikke lenger skal være norsk samarbeidsland. Inngåtte avtaler vil bli gjennomført i tråd med forpliktelsene. Pågående utviklingssamarbeid utfases i løpet av en treårs periode. I det utviklingssamarbeidet som nå er under utfasing, er miljø og bekjempelse av barnearbeid de høyest prioriterte innsatsområdene. Midler kanaliseres gjennom indiske myndigheter, lokale frivillige organisasjoner og gjennom FN-systemet. Geografisk konsentreres innsatsen til de to delstatene Himachal Pradesh og Karnataka.

India – Bilateral bistand gjennom Norad i 2003 fordelt på resultatområder

	Beløp i 1000 NOK	Prosentvis fordeling
Helse og utdanning	24 780	47,1 %
HIV/aids	736	1,4 %
Økonomisk utvikling og handel	18 811	35,7 %
Godt styresett	3 638	6,9 %
Miljø og energi	4 494	8,5 %
Nødhjelp og annet uspesifisert	194	0,4 %
Totalt	52 654	100,0 %

Indonesia

Fakta om Indonesia

Statsform Republikk

Statsoverhode President

Megawati Sukarnoputri

Folketall 234 millioner (2003)¹⁾

Språk Bahasa Indonesia (offisielt), engelsk, nederlandsk, lokale dialekter/språk

Uavhengig 17. august 1945

Hovedstad Jakarta

BNI per innbygger 710 USD (2003)²⁾

Folketilvekst 1,52 % (2003) 1

Spebarnsdødelighet 39,4 per 1000 fødte (2002)*

Forventet levealder 68,63 år (2002)*

Lese-/skrivekyndighet 86,9 % kan lese og skrive (91,8 % for menn, 82,0% for kvinner, tall fra 2000 for voksne over 15 år)

Hiv/aids-syke 0,1 % (2001, voksne 15-49 år)

Andel av befolkningen under

fattigdomsgrensen 27 % (1999)

Arbeidsledighet 8 millioner (2001)

Kilder

¹⁾ CIA World Factbook 2003 (* anslag 2002)

²⁾ World Bank World Development Indicators Database, EIU Country Profiles, The Far East and Australasia. 2003.

Viktige partnere

Senter for utvikling og miljø (SUM) ved UiO, Miljøverndep., Det norske Veritas, Braillo Norge, CARE Norge/Care Indonesia, Regnskogsfondet, Direktoratet for naturforvaltning, NINA-NIKU, NIBR og UNDP.

 Indonesia er med sine 230 millioner innbyggere den fjerde folkerikeste staten i verden. Nesten to tredjedeler av befolkningen lever på landsbygda og ved utgangen av 2003 levde 16 prosent av innbyggerne under fattigdomsgrensen. Dette er en markert nedgang fra 27 prosent i 1999. Selv om reduksjon i antall fattige har vært formidabel, har befolkningsøkning og inflasjon bremsset ytterligere fremgang. Det er anslått at nærmere 38 millioner mennesker mangler tilgang til de mest sentrale velferdstjenester. Mørdedødeligheten er blant de høyeste i Asia med 380 dødsfall pr. 100.000 levende fødte barn.

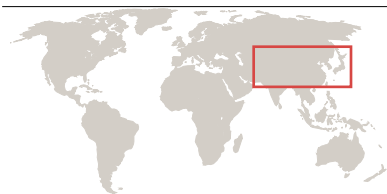
Indonesia nasjonalinntekt (BNI) er på USD 145 milliarder med en beskjeden vekst-rate på 3,3 prosent. Dette skyldes blant annet økonomisk og politisk usikkerhet og svak etterspørsel. Utbredt korrupsjon og et svakt rettsvesen reduserer interessen for investering i næringslivet. Indonesia regnes som et av verdens mest korrupte land, som medfører en rekke politiske, økonomiske og sosiale problemer. Kampen mot korrupsjon, reformer innen

rettssystemet og bedret offentlig forvaltningen er avgjørende for å stabilitet og økonomisk fremgang. En fredelig løsning på konfliktsituasjonen i Aceh og Papua og en fri og rettferdig gjennomføring av valgene i 2004 er også avgjørende prosesser for økonomisk fremgang og politisk stabilitet.

Norges utviklingssamarbeid med Indonesia bygger på en landstrategi vedtatt av Utenriksdepartementet i oktober 2001. I samarbeidet mellom Norge og Indonesia er godt styresett og naturressursforvaltning de viktigste satsningsområdene. Et svakt rettsvesen, utbredt korrupsjon og regionale konflikter i landet er grunnlaget for norsk bistand innen styresett. Mens forurensning og rovdrift på naturressurser gjennom ulovlig hogst av regnskogen er bakgrunnen for miljøsamarbeidet. Norge og Indonesia har inngått en intensjonsavtale om oppfølging av den såkalte WEHAB-satsing etter toppmøtet om bærekraftig utvikling i Johannesburg i 2002. Norge har også støttet et samarbeid for å bedre utdanningen for blinde og svaksynte.

Indonesia – Bilateral bistand gjennom Norad i 2003 fordelt på resultatområder

	Beløp i 1000 NOK	Prosentvis fordeling
Helse og utdanning	10 904	37,8 %
Økonomisk utvikling og handel	6 159	21,4 %
Godt styresett	5 482	19,0 %
Miljø og energi	6 276	21,8 %
Totalt	28 820	100,0 %

Kina

Fakta om Kina

Statsform Folkerepublikk fra 1949
Statsoverhode President Hu Jintao
Folketall 1,3 milliarder (2002)*
Språk Mandarin (offisielt). Kantoneseisk, mongolsk, tibetansk, tyrkisk og en rekke andre språk og dialekter snakkes også av de ulike minoritetene
Hovedstad Beijing
BNI per innbygger 890 US dollar (2001)
Folketilvekst 0,87 % (2002)*
Spebarnsdødelighet 27,25 døde per 1000 fødte (2002)*
Forventet levealder 71,86 år (2002)*
Lese-/skrivekyndighet 84,1 % kan lese og skrive (91,7 % for menn, 76,3 % for kvinner) (2000, voksne over 15 år)
Hiv/aids-syke 800 000 personer (offisielle tall)
Andel av befolkningen under fattigdomsgrensen 10 % (2001 est.)
Arbeidsledighet ca. 10 % i urbane områder, høyere i rurale strøk

Kilder

CIA World Factbook 2002
 World Development Indicators Database
 EIU Country Profiles
 The Far East and Australasia. 2003. - London : Europa, 2002. - 1633 s. : tab.
 *Anslåtte tall, CIA 2002

 Uviklingssamarbeidet med verdens mest folkerike land startet i 1995/96. En rekke norske institusjoner med spisskompetanse innen miljø har engasjert seg i et langsiktig samarbeid. Forut for det har man hatt et samarbeid inne fiskeriforvaltning siden 1982 da kinesiske myndigheter mottok et forskningsfartøy (som fremdeles er i drift) i gave. Utviklingssamarbeidet mellom Norge og Kina omfatter menneske-rettighetsarbeid, miljø og naturressursforvaltning, næringsutvikling, helsefaglig samarbeid samt støtte til bevaring av kulturarven. Formålet med samarbeidet er å bidra til å styrke Kinas kapasitet til å integrere miljøhensyn i sine utviklings-tiltak samt bekjempe hiv/aids. Norge vil bidra til dialog om gjennomføringen av internasjonale miljøforpliktelser, og tilby faglig assistanse til pilotprosjekter.

Miljøssamarbeidet er i hovedsak institusjonssamarbeid mellom miljøfaglige

institusjoner og bedrifter på norsk og kinesisk side. De viktigste innsatsområdene er overvåking av luft- og vannforurensning, sur nedbør, miljøplanlegging og – forskning, fiskeriforvaltning og kulturminnevern. På helseområdet er et prosjekt innen hiv/aids under utvikling. I tillegg finansieres en rekke norske frivillige organisasjoners arbeid i Kina innen sosial sektor. Disse kanaliseres hovedsakelig gjennom Bistandsnemdas organisasjoner samt et prosjekt gjennom Kinas Røde Kors.

Norsk bistand til Kina i 2003 var i underkant av NOK 85 millioner, hvorav ca. NOK 50 millioner ble kanalisert gjennom Norad. De resterende 35 millionene gikk blant annet til menneskerettigheter og humanitær bistand kanalisert gjennom UD.

Total bistand til Kina har i de siste par år ligget på omkring NOK 80- 100 millioner årlig.

Kina – Bilateral bistand gjennom Norad i 2003 fordelt på resultatområder

	Beløp i 1000 NOK	Prosentvis fordeling
Helse og utdanning	21 927	44,0 %
Hiv/aids	665	1,3 %
Økonomisk utvikling og handel	6 697	13,4 %
Godt styresett	1 451	2,9 %
Miljø og energi	19 076	38,3 %
Nødhjelp og annet uspesifisert	1	0,0 %
Totalt	49 817	100,0 %

Pakistan

Fakta om Pakistan

Statsform Føderal islamsk republikk

Statsoverhode Persident Pervez Musharraf

Folketall ca. 150 mill.

Språk Punjabi (48 %), Sindhi, Siraki, Pashtu, Urdu, Balochi, m.fl. Engelsk er administrasjons-språk.

Uavhengig 14. august 1947

Hovedstad Islamabad

BNI pr. innbygger 415 USD

Folketilvekst 2,8 %

Spedbarnsdødelighet 84 døde pr. 1000 fødte

Forventet levealder 61 år

Lese-/skrivekyndighet 44 %

(voksne over 15 år)

Hiv/aids-syke 0,11 % (voksne 15.49 år)

Andel av befolkningen under

fattigdomsgrensen 32,1 %

Arbeidsledighet 7,8 %

Kilder

CIA factbook 2003, Human Development Report 2003, Pakistan Poverty Reduction Strategy Paper 2003

Viktige partnere

Verken norske frivillige organisasjoner eller norsk næringsliv har noe betydelig virksomhet i Pakistan. I tilknytning til det bilaterale utviklingssamarbeidet har bl.a. Statistisk sentralbyrå, Norsk akkreditering, Det norske Veritas og Avdeling for kvinneverett ved Universitetet i Oslo vært involvert i samarbeid med institusjoner i Pakistan i 2003.

 Pakistan ble skilt ut fra India som egen islamsk stat ved uavhengigheten i 1947. Både Pakistan og India er atommakter. Spenningen mellom de to landene er særlig knyttet til den uavklarte situasjonen for Kashmir. Forholdet ser for tiden ut til å være inne i en positiv utvikling.

Myndighetene har de siste årene ført en reformvennlig politikk, som har bidratt til økt økonomisk vekst og bedrede statsfinanser. På tross av dette har fattigdommen økt siden begynnelsen av 1990-tallet. Ifølge Pakistans fattigdomsstrategi fra 2002, lever 32,1 prosent under landets offisielle fattigdomsgrense tilsvarende 2350 kalorier pr. dag.

Internasjonal bistand til Pakistan har økt etter at landet tok en aktiv rolle i kampen mot terrorisme etter 11. september 2001. Bistanden utgjør ca. 3,7 prosent av BNI, i underkant av 15 USD pr. innbygger. Dette tilsvarer mellom 15-20 prosent av det årlige statsbudsjettet. Norsk bistand utgjør en svært liten del av dette. Myndighetene arbeider aktivt for å redusere landets store gjeldsbyrde, og har innledet forhandlinger om

gjeldslette med bl.a. Norge. Pakistan har vært norsk samarbeidsland siden 1969. I 2003 var den totale norske bistanden til Pakistan 70,5 millioner kroner. Prioriterte innsatsområder er menneskerettigheter, utdanning, demokrati og godt styresett. Norsk støtte til utdanning har bidratt til etablering av skoler i avsidesliggende områder og til at antall barn som går på skole i utvalgte distrikter er økt med over 320.000. Videre støttes også kulturtiltak.

Pakistan rangeres som land nr. 144 av 175 land på UNDPs Human Development Index 2003. BNI pr. innbygger er 415 USD. Pakistan skårer lavt på de fleste sosiale indikatorer. Videre er det store ulikheter mellom provinsene og mellom kjønnene.

Styrking av kvinner

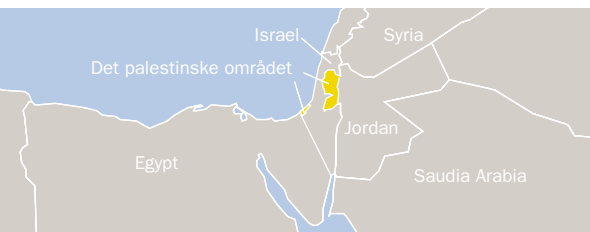
Et opplæringsprogram for kvinnelige lokalpolitikere har fått stor oppmerksomhet. Dette programmet; Women in Political Participation Project, støttes av Norge, styres av myndighetene og forvaltes av UNDP. Prosjektet bidrar til å styrke kvinnes reelle innflytelse i den lokale beslutningsprosessen.

Pakistan – Bilateral bistand gjennom Norad i 2003 fordelt på resultatområder

	Beløp i 1000 NOK	Prosentvis fordeling
Helse og utdanning	32 447	51,6 %
Hiv/aids	694	1,1 %
Økonomisk utvikling og handel	8 253	13,1 %
Godt styresett	18 614	29,6 %
Miljø og energi	2 745	4,4 %
Nødhjelp og annet uspesifisert	99	0,2 %
Totalt	62 852	100,0 %

Det palestinske området

Fakta om Det palestinske området

Statsoverhode President Yasser Arafat

Regjeringsjef Statsminister Ahmed Qureia

Befolkning 3,6 millioner (2,3 millioner på Vestbredden; 1,3 millioner i Gaza).

I tillegg 413.000 israelske bosettere.

Befolkningsvekst 3,5 % p.a.

Inntekt 40 % av husholdningene har mindre enn USD 200 per måned.

Arbeidsløshet 35%

BNP per capita USD 800

Kilder

Palestinian Central Bureau of Statistics

The World Factbook, Wordinformation

The World Bank

Viktige partnere

Norsk Folkehjelp, Atlas Alliansen med Norsk handikapforbund, Norges Røde Kors, Kirkens Nødhjelp og Det Kgl. Selskap for Norges Vel er de viktigste norske organisasjonene. Dessuten FAFO, en rekke norske fagforbund, Rikskonserterne. På landprogrammet benyttes bl.a.: SSB, NVE, Water Reflection, NCG, Norconsult, Econ. Norske universiteter (UiB, UiO, NLH) deltar gjennom NUFU.

Etter at palestinere og israelere gikk inn i bilaterale forhandlinger

i 1993, ble den palestinske myndighet etablert i henhold til Oslo-avtalen.

Partene innledet en trinnvis prosess der palestinere fikk selvstyre i deler av Vestbredden og Gaza. Fra september 2000 har området igjen vært preget av et opptreppet konfliktnivå. Norsk direkte bistand til Det palestinske området startet i 1994. Det palestinske området har vært blant de største mottakerne av norsk bistand de siste årene.

Det palestinske området mottar mye internasjonal bistand og er sterkt bistandsavhengig. Norsk bistand utgjorde i 2003 NOK 379 mill, hvorav NOK 160 mill gikk gjennom Norad. Av den totale bistanden ble det i 2003 overført NOK 130 mill til palestinske flyktninger gjennom UNRWA. Bistanden til palestinske myndigheter har en klar politisk dimensjon i det utviklings-samarbeidet knyttes opp til et regionalt fredsperspektiv med opprettelsen av en palestinsk stat som hovedmål. Med økt konfliktnivå de siste to år har den humanitære innsatsen økt dramatisk.

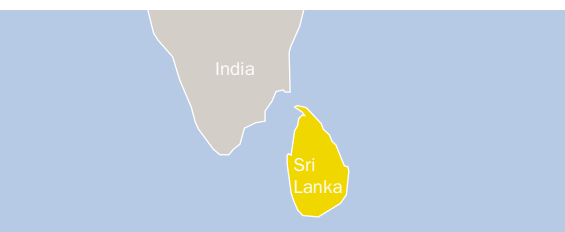
Hovedmålet med norsk bistand er å bidra til å bekjempe fattigdom gjennom støtte til sosial og økonomisk utvikling, bidra til statsbygging og utvikling av et demokratisk samfunn, og bidra til å legge grunnlaget for en gjenopptakelse av fredsforhandlingene. Retningslinjene for utviklingssamarbeidet legger vekt på å videreføre samarbeid innen utdanning, fysisk planlegging, vann, energi og støtte til det palestinske statistiske sentralbyrå. Reformarbeidet i den palestinske administrasjonen med vekt på finansforvaltning og institusjonsutvikling er prioritert. Norge gir betydelige bevilgninger som budsjettstøtte direkte til finansdepartementet for å støtte den palestinske selvstyreadministrasjonen. Kultursamarbeidet har blitt styrket og det legges spesielt vekt på kultur som virkemiddel til å handtere psykiske reaksjoner hos barn som følge av økt konflikt. Hovedfokus på den mer langsiktige bistanden har vært institusjons- og kompetanseutvikling i palestinske departementer og etater samt rehabilitering og utbygging av infrastruktur som skoler og energinett. Det ytes omfattende tilskudd til humanitært arbeid gjennom FN så vel som norske og internasjonale frivillige organisasjoner, og til en rekke organisasjoner som arbeider for menneskerettigheter, fred og forsoning i regionen.

Det palestinske området – Bilateral bistand gjennom Norad i 2003 fordelt på resultatområder

	Beløp i 1000 NOK	Prosentvis fordeling
Helse og utdanning	98 255	61,4 %
Økonomisk utvikling og handel	16 291	10,2 %
Godt styresett	10 249	6,4 %
Miljø og energi	35 273	22,0 %
Totalt	160 068	100,0 %

Sri Lanka

Fakta om Sri Lanka

Statsform Demokratisk Sosialistisk Republikk
Statsoverhode President Chandrika Bandaranaike Kumaratunga
Folketall 19,82 millioner (2002)*
Språk Sinhala, engelsk og tamil
Uavhengig 1948
Hovedstad Colombo
BNI pr. innbygger 925 US dollar
Folketilvekst 1,3 %
Spebarnsdødelighet 17 døde per 1000 fødte (2001)
Forventet levealder 73,8 år
Lese-/skrivekyndighet 92 % (voksne over 15 år)
Hiv/aids-syke 0,1 % (voksne 15-49 år)
Andel av befolkningen under fattigdomsgrensen 6,6 % lever på under 1 USD pr. dag
Arbeidsledighet 8 %
Interne flyktninger ca. 150.000

Kilder

worldinformation.com, Norad, UNDPs Human Development Report 2003, WB, The Economist Intelligence Unit

Viktige partnere

Redd Barna, Forut, Utviklingsfondet, NORFUND, NHO, NIVA, NIBR, CMI og NORAGRIC, Riksantikvaren, Handelsgartneriet, Helly Hansen, Norsk Hydro, Det norske Veritas, ABB Energy, Telemark Wood, Statkraft og Grøner, Einar Øgrey og Dale Fabrikker.

 Sri Lanka har vært samarbeidsland for norsk utviklingssamarbeid siden 1977. Våpenhvileavtalen har nå holdt i over to år. En av de største utfordringer både for den forrige regjeringen og den mindretallsregjering som overtok etter valget 2. april, er å ta fredsprosessen videre mot en endelig løsning av den svært langvarige væpnede konflikten. For den forrige regjeringen var det sentralt å skape en økonomisk vekst som kunne danne grunnlag for bekjempelse av fattigdom på lengre sikt. Det knytter seg fortsatt usikkerhet til den nye regjeringens økonomiske politikk og prioriteringer.

Fredsprosessen står på stedet hvil fra april 2003, da de tamilske tigrene (LTTE) trakk seg ut av dialogen. Det har ikke vært alvorlige brudd på våpenhvilen som ble inngått i februar 2002. En nordisk styrke ledet av Norge overvåker våpenhvilen.

Norge har en sentral rolle som tilrettelegger for en politisk løsning på konflikten i Sri Lanka. Utviklingssamarbeidet konsen-

teres om tiltak som bidrar til fred og forsoning, styrking av demokrati og menneskerettigheter, og økonomisk utvikling for økt sysselsetting.

Rehabilitering i de krigsrammede områdene i nord og øst har stor betydning for en fredelig løsning på konflikten og for den økonomisk utviklingen. Norge støtter også utviklingsinnsatsen i sør bl.a. fordi en fredsløsning vil avhenge av at også befolkningen i den sørlige del av Sri Lanka får ta del i fredsgevinsten. Arbeidet med næringsutvikling har fokus på etablering av arbeidsplasser. Støtte til økonomisk infrastruktur, mikrokreditter og kapasitetsutvikling på distriktsnivå har vært sentrale innsatser.

Sri Lanka rangeres som 99 av 175 land på UNDPs siste Human Development Index (2003). Sri Lanka har innfridd mange av tusenårsmålene og defineres som et lavere mellominntektsland. Pga den 20 år lange borgerkrigen, omfatter mange av statistikkene ikke befolkningen i nord-øst.

Sri Lanka – Bilateral bistand gjennom Norad i 2003 fordelt på resultatområder

	Beløp i 1000 NOK	Prosentvis fordeling
Helse og utdanning	28 056	26,7 %
Økonomisk utvikling og handel	39 489	37,6 %
Godt styresett	26 699	25,4 %
Miljø og energi	8 012	7,6 %
Nødhjelp og annet uspesifisert	2 724	2,6 %
Totalt	104 980	100,0 %

Vietnam

Fakta om Vietnam

Statsform Republikk
Statsoverhode President Tran Duc Luong
Folketall 79,2 millioner (2001)*
Språk Vietnamesisk (offisielt) samt lokale minoritetsspråk
Hovedstad Hanoi
BNI per innbygger 410 US dollar (2001)
Folketilvekst 1,9 % (2003)*
Spebarnsdødelighet 29,34 døde per 1000 fødte
Forventet levealder 68,6 år (2001)*
Lese-/skrivekyndighet 93,4 % (95,5 % for menn, 91,4 % for kvinner, voksne) (2000)
Hiv/aids-syke 0,30 % (voksne 15-49 år) (2001)
Andel av befolkningen under fattigdomsgrensen 29 %

Kilder

World Development Indicators Database
 The Far East and Australasia. 2003.
 - London : Europa, 2002. - 1633 s. : tab.
 *UNDP/Human Development Report 2003

Viktige partnere

Kirkens Nødhjelp, Norges Røde Kors, Norsk Misjonsallianse, Bistandsnemda, Norges Fotballforbund, LO, SOS-barnebyer, Utviklingsfondet, Plan International, SINTEF, NTNU, Universitetet i Tromsø, NVE, Norsk Hydro, Interconsult, Norconsult, NILU, Statens Forurensningstilsyn, Kystverket, Kommunenes Sentralforbund, Planteforsk, Havforskningsinstituttet, Fiskeridirektoratet, Oljedirektoratet, Petroleumstilsynet, Poseidon, Høgskolen i Oslo, Norplan, SWECO Grøner, m.fl.

 Bekjempelse av fattigdom er det viktigste målet med utviklings-samarbeidet med Vietnam. Dette er i tråd med Norges prioritering og i overensstemmelse med Vietnams fattigdomsstrategi som ble utarbeidet i 2002. I 2003 var den totale norske bistanden til Vietnam på 81,7 millioner kroner.

I 2003 ble bistanden konsentrert om tre kjerneområder utdanning, økonomisk- og næringsutvikling, godt styresett samt et begrenset kultursamarbeid. Samarbeidet ses som et strategisk og målrettet engasjement inn i sektorer som er viktige for Vietnam i gjennomføringen av deres planer for en moderne velferdsstat. Den norske bistanden har i stor grad vært knyttet til institusjonssamarbeid og kunnskapsoverføring

Grunnutdanning er det største innsatsområde for norsk bistand til Vietnam. Norge

er tungt inne i det nasjonale programmet "Primary Education for Disadvantaged Children" hvor Verdensbanken er inne med det lån, og Norge samfinansierer gavedelen sammen med Cida, Dfid og AusAid. Programmene som retter seg mot etniske minoriteter og barn som lever under vanskelige forhold.

I skjæringspunktet mellom næringsutvikling og godt styresett har Norge spilt en positiv rolle i støtte til utviklingen av landets fiskerilovverk som ble vedtatt av Vietnams Nasjonalforsamling høsten 2003.

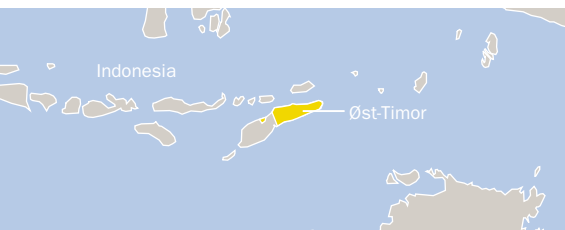
Norge arbeider sammen med likesinnede givere med å harmonisere prosedyrer for bistandsforvaltning både seg i mellom og overfor vietnamesiske myndigheter. Harmoniseringsarbeidet har medført økt grad av samfinansiering med likesinnede givere.

Vietnam – Bilateral bistand gjennom Norad i 2003 fordelt på resultatområder

	Beløp i 1000 NOK	Prosentvis fordeling
Helse og utdanning	37 168	49,6 %
Hiv/aids	2 136	2,8 %
Økonomisk utvikling og handel	19 038	25,4 %
Godt styresett	8 251	11,0 %
Miljø og energi	8 285	11,1 %
Nødhjelp og annet uspesifisert	94	0,1 %
Totalt	74 972	100,0 %

Øst-Timor

Fakta om Øst-Timor

Statsform Republikk siden mai 2002
(FN-protektorat fra 1999)

Statsoverhode

President Xanana Gusmao,
statsminister Mari Bin Amude Alkatiri

Folketall 952 618 (2002)*

Språk Tetum (offisielt), portugisisk (offisielt),
indonesisk og engelsk. Ca. 16 lokale språk

Uavhengig 1999, men først 20. mai 2002
offisielt anerkjent som uavhengig av Indonesia.
Tidligere portugisisk koloni til 1975.

Hovedstad Dili

BNI per innbygger 300 US dollar (2001)

Folketilvekst 7,26% (2002)*

Spebarnsdødelighet 52 døde per 1000 fødte
(2002)*

Forventet levealder 64,85 år (2002)*

Lese- / skrivekyndighet 48% kan lese og
skrive (2001, voksne over 15 år)

**Andel av befolkningen under
fattigdomsgrensen** 42% (2002)*

Arbeidsledighet 50%**

Kilder

CIA World Factbook 2002

World Development Indicators Database

The Far East and Australasia. 2003. - London :
Europa, 2002. - 1633 s. : tab.

*Anslåtte tall, CIA 2002

** Including underemployment, CIA 2002

Viktige partnere

NVE, Oljedirektoratet (OD),
Finansdepartementet (gjennom OD),
Statenskartverk (gjennom OD),
CARITAS og Jacobsen Elektro.

 Øst-Timor ble løst fra
Indonesia ved en folkeavstemning
høsten 1999. Det meste av områdets infra-
struktur ble ødelagt som en konsekvens av
indonesisk-støttet milits, og hundretusener
ble drevet på flukt. FN styrte Øst-Timor med
mandat fra Sikkerhetsrådet fra 1999-2002.
Landet fikk sin formelle selvstendighet
20. mai 2002. Norge har et langvarig
engasjement på Øst-Timor, både politisk og
humanitært. Siden 1999 har Norge bidratt
med omtrent 50 millioner kroner i årlig
støtte. Støtten er først og fremst kanalisert
gjennom FN-systemet og Verdensbanken.
Målene for utviklingssamarbeidet er å bidra
til godt styresett, demokrati og menneske-
rettigheter, forsvarlig forvaltning av natur-
ressurser, helse og utdanning.

Øst-Timor mottar mye internasjonal bistand
i forhold til størrelsen (USD 195 mill.
i 2001) og er sterkt bistandsavhengig.
Norsk bistand utgjorde i 2001 2,4 prosent
av bistanden til Øst-Timor, og dette tilsvarer
kr. 58,70 per innbygger. Øst-Timor har
utarbeidet en særskilt strategi for fattig-
domsreduksjon basert på nasjonale
utviklingsplaner. På oppfordring fra
øst-timoresisk lederskap har man innledet
stat til stat samarbeid innen petroleums-
sektoren og energisektoren med vekt på
bærekraftig forvaltning av naturressurser.
Norad har bevilget støtte på inntil NOK 30
mill i perioden 2002-2008 til institusjons-

samarbeidet mellom Oljedirektoratet
og Directorate of Minerals and Energy
i Øst-Timor.

Norad har bevilget støtte på inntil NOK 21
mill i perioden 2002-2008 til institusjons-
samarbeidet mellom NVE og Ministry of
Transport, Communication and Public
Works i Øst-Timor. Samarbeidet skal sørge
for at Øst-Timor får en velfungerende
administrasjon av kraftsektoren samt bidra
til opplæring og kompetanseoverføring.
NVE skal også være myndighetenes råd-
giver når det gjelder elektrisitetssektoren.

UNDP har i samarbeid med myndighetene
utviklet et omfattende program med mål å
styrke justissektoren i Øst-Timor og dermed
utvikle et velfungerende rettssystem tilpas-
set et demokratisk styresett. Norge støttet
programmet med NOK 4,1 mill i 2003.

En særskilt enhet for forbrytelser mot
menneskerettigheter (Serious Crime Unit)
har i FN-regi ansvar for rettsoppgjørene
etter overgrepene i 1999. Norge bidrar med
støtte til denne enheten og finansierer opp-
læringstiltak for øst-timoresisk personell.

Norge deltar aktivt i halvårige gjennom-
gang av budsjettstøtten og følger opp
arbeidet med å sikre god budsjett disiplin
og budsjettstyring.

Øst-Timor – Bilateral bistand gjennom Norad i 2003 fordelt på resultatområder

	Beløp i 1000 NOK	Prosentvis fordeling
Helse og utdanning	3 950	8,2 %
Godt styresett	28 798	59,5 %
Miljø og energi	15 646	32,3 %
Totalt	48 394	100,0 %

Guatemala

Fakta om Guatemala

Statsform Republikk
Statsoverhode President Oscar Berger Perdomo
Folketall 11,3 millioner
Språk Spansk og 23 opprinnelige språk
Uavhengig 1821
Hovedstad Ciudad de Guatemala
BNI pr. innbygger 1750 US Dollar
Folketilvekst 2,6 % årlig
Spebarnsdødelighet 44 døde per 1000 fødte
Forventet levealder 65 år
Lese-/skrivekyndighet 72 %
 (voksne over 15 år)
Hiv/aids-syke 0,8 % (kvinner 15-24 år)
Andel av befolkningen under fattigdomsgrensen 57 %
Andel ekstremt fattige 22 %
Arbeidsledighet 39 %
 (andel ikke økonomisk aktive)

Kilder

PNUD Guatemala Informe Nacional de Desarrollo Humano 2003 og World Development Indicators Database August 2003.

Viktige partnere

I utviklingssamarbeidet med Guatemala samarbeider Norad med følgende norske institusjoner og organisasjoner: Redd Barna, Norsk Folkehjelp, Kirkens Nødhjelp, Bistandsnemnda, Direktoratet for naturforvaltning, Fredskorpset, FOKUS, Institutt for Menneskerettigheter, InterFolk, Kvinnherad kommune, Landsorganisasjonen, Latin-Amerika Helsefond, Latin-Amerikagruppene i Norge, Noragric, Norges Røde Kors, Norsk Filminstitutt, Norsk Form, Selskapet for Norges Vel, Sosialistisk Venstreparti, Sund Folkehøgskule, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø, Utdanningsforbundet, Vennskap Nord/Sør og kommunene Fredrikstad, Moss, Stord, Tinn, Tromsø og Ål.

Guatemala er det mest folkerike og etnisk mest mangfoldige landet i Mellom-Amerika. Fattigdom og diskriminering har hindret landets utvikling og vært årsak til konflikt gjennom hele Guatemalas historie. Et sett av fredsavtaler, enkelte undertegnet i Oslo, gjorde i 1996 slutt på 36 års borgerkrig. Norge spiller fortsatt en viktig rolle i Guatemalas fredsprosess, som er utgangspunktet for utviklingssamarbeid. Det legges særlig vekt på å fremme urfolks rettigheter.

I 2003 var total norsk bistand til Guatemala 87,7 millioner kroner. 80,5 millioner kroner gikk gjennom Norad. Over 40 organisasjoner, først og fremst urfolksorganisasjoner, fikk støtte til drift og innsats innen nasjonal forsoning, menneskerettigheter og justisreform. Mange andre fikk støtte gjennom samarbeid med norske frivillige organisasjoner.

Det ble gitt viktige bidrag til forbedring av påtalemyndighetens og politiets funksjon, alternative mekanismer for konfliktløsning

og økt tilgang til rettssystemet for marginaliserte grupper. Norge støttet opprettelsen av offentlige frirettshjelp kontorer i tre mayadominerte distrikter og tiltak for å øke antallet advokater med urfolksbakgrunn. Norge finansierte også en opplysningskampanje om menneskerettigheter. Det norskfinansierte Forumet for politiske partier spilte en sentral rolle i arbeidet med å etablere politisk dialog i valgkampen. Gjennomføringen av valgene ble støttet gjennom bl.a. velgerregistrering og valgovervåking.

I samarbeid med UNICEF støttet Norge forbedring av grunnskoleutdanningen i 28 maya-dominerte kommuner, totalt 400 skoler med 166.000 barn. Norge støttet utarbeidelse av grammatikk- og ordbøker for opprinnelige språk.

Norge finansierte den mellomamerikanske filmfestivalen "Icaro", og i denne forbindelse også den første guatemalanske spillefilmen på lang tid.

Guatemala – Bilateral bistand gjennom Norad i 2003 fordelt på resultatområder

	Beløp i 1000 NOK	Prosentvis fordeling
Helse og utdanning	26 232	32,6 %
HIV/aids	292	0,4 %
Økonomisk utvikling og handel	1 281	1,6 %
Godt styresett	51 439	63,9 %
Miljø og energi	335	0,4 %
Nødhjelp og annet uspesifisert	897	1,1 %
Totalt	80 475	100,0 %

Nicaragua

Fakta om Nicaragua

Statsform Representativt demokrati
Statsoverhode President Enrique Bolaños
Folketall 5,3 millioner
Språk Spansk (off. språk, 90 prosent) samt lokale språk (kreolsk, miskito og mayagna)
Uavhengig 1821
Hovedstad Managua
Statsbudsjett USD 1 milliard
BNI pr. innbygger USD 734
Folketilvekst 2,6 %
Spedbarnsdødelighet 35 pr. 1000 fødte
Forventet levealder 69,1 år
Lese- og skrivekyndighet 66,8 %
Hiv/aids-syke 0,2 %
Andel av befolkningen under fattigdomsgrensen 45,8 %
Arbeidsledighet (offisiell) 10,7 %

Kilder

UNDP, World Bank Group, Banco Central de Nicaragua, MINSA (Helsedepartementet), MECOVI (Levekårsundersøkelse) 2001, UNAIDS.

Viktige partnere

Utviklingssamarbeidet med Nicaragua skjer i samarbeid med Redd Barna, Norsk Folkehjelp, Kirkens Nødhjelp, Det Kgl. selskap for Norges Vel, SAIH, Utviklingsfondet, Landsorganisasjonen i Norge, Utdanningsforbundet og Latin-Amerika helsefond på organisasjonssiden samt med Oljedirektoratet, Norges Fiskerihøgskole/ Universitetet i Tromsø og Norges Geotekniske Institutt.

 Republikken Nicaragua er det største landet i Mellom-Amerika. Landet er tynt befolket, men befolkningsveksten er høy. Landet har mye naturressurser og rik tilgang på vann. Selv om slike forutsetninger er tilstede, er ulikheten mellom fattig og rik svært stor og Nicaragua er det nest fattigste landet på det latinamerikanske kontinent. Enrique Bolaños fra det liberale parti vant valget i 2001 og tok over som president fra januar 2002 etter Arnoldo Aleman, også fra det liberale parti. Regjeringen Bolaños satte igang en kampanje mot korrupsjon og dette førte til tiltale og senere fengsling av Aleman. Regjeringen betraktes som svak. Aleman er fortsatt liberalernes leder og har betydelig støtte i Parlamentet. Sandinistene har på sin side makten over justisvesenet.

President Bolaños har støtte fra det internasjonale bistandsmiljø og de internasjonale bankene samt fra USA. Regjeringen har lagt fram en Nasjonal utviklingsplan (END) som særlig går inn for å styrke produktiv sektor i potensielle vekstområder. Nicaragua har fått slettet

80 prosent av sin utenlandsgjeld gjennom HIPC-gjeldssletteordningen for sterkt forgjeldede land. I desember 2003 ble det oppnådd enighet om en avtale om frihandel, CAFTA, som gjenstår å ratifiseres av kongressen i USA og parlamentet.

Når det gjelder statlige reformer og lover, ble en lov om likestilling mellom kjønnene avvist i Parlamentet i 2003, mens en reform for 4 prosent av statsbudsjettet til kommunene ble vedtatt i april 2004. Ulovlig utvinning av naturressurser og narkotikasmugling, særlig på Atlanterhavskysten, ser ut til å øke.

Den totale bistanden til landet utgjør omlag 18 prosent av BNI. Norge ga først bistand til Nicaragua gjennom frivillige organisasjoner etter det store jordskjelvet i 1972 og bistanden ble forsterket etter sandinistrevolusjonen i 1979. Siden 1987 har Norge gitt stat-til-stat bistand. Den norske bistanden til Nicaragua utgjorde i 2003 NOK 89,7 millioner, hvorav om lag 76,6 mill. ble kanalisert gjennom Norad og 13,1 mill. via Utenriksdepartementet.

Nicaragua – Bilateral bistand gjennom Norad i 2003 fordelt på resultatområder

	Beløp i 1000 NOK	Prosentvis fordeling
Helse og utdanning	44 955	58,7 %
Hiv/aids	4 473	5,8 %
Økonomisk utvikling og handel	10 413	13,6 %
Godt styresett	15 174	19,8 %
Miljø og energi	1 017	1,3 %
Nødhjelp og annet uspesifisert	577	0,8 %
Totalt	76 609	100,0 %

Partner Countries

Main Partner Countries

Africa

Malawi
Mozambique
Tanzania
Uganda
Zambia

Asia

Bangladesh
Nepal

Other Partner Countries

Africa

Angola
Eritrea
Ethiopia
Mali
Nigeria
South Africa
Zimbabwe

Asia

India
Indonesia
China
Pakistan
The Palestinian Area
Sri Lanka
Vietnam
East Timor

Latin America

Guatemala
Nicaragua

